

Mobilizacija!

V burnem dogajanju kakršnega predstavlja naše narodno osvobodilno gibanje, so razdobja, ko je odvisno vse od tega, ali si zgrabil verigo za njen pravi člen ali ne. Tak pravi člen je danes, v trenutnem razdobju naše narodno osvobodilne borbe, splošna mobilizacija vseh za orožje sposobnih narodnih sil.

Vprašanje splošne mobilizacije postavljamo že od septembra lanskega leta. Že septembra lanskega leta je izdal Izvršni Odbor Osvobodilne Fronte proglas, s katerim je pozval na splošno mobilizacijo. Vendar je razlika med tem, kako smo splošno mobilizacijo postavljali doslej, ko so se pripravljali šele predhodni pogoji za zlom nemškega okupatorja, in kako jo postavljamo poslej, ko se katastrofa Hitlerjeve Nemčije bliža z naglimi koraki. Od septembra lanskega leta pa vse do pred kratkim smo mobilizacijo izvajali splošno mobilizacijo bolj ali manj postopno, ustrezno razvojni in zrelosti stopnji tega ali onega slovenskega ozemlja, te ali one slovenske pokrajine. Odslej gre za to, da izvedemo splošno mobilizacijo v najkrajšem času, da jo izvedemo vsepovsod v Sloveniji, da jo izvedemo na učinkovit kampanjski način, ko bo svoje poglavitne uspehe zabeležil že lahko v nekaj tednih.

Spričo vojaško politične situacije Hitlerjeve Nemčije je namreč danes jasno, da morajo vsi jugoslovanski narodi, zlasti pa še slovenski narod, v kratkem času povečati svojo Narodno Osvobodilno Vojsko Jugoslavije, če si hočejo pripravljene končoveljavno izbojevati svobodo z vsemi njenimi sadovi.

Splošna mobilizacija vseh za orožje sposobnih narodnih sil v Narodno Osvobodilno Vojsko je postala potemtakem naša osrednja naloga, ki jo si podrejene vse druge, tudi politične in organizacijske naloge.

Tega temeljnega dejstva pa se danes marsikatera naša organizacija še ne zaveda v zadostni meri. Zato imamo v tem članku namen osvetliti nekaj osnovnih napak, ki jim glede mobilizacije zapadajo organizacije osvobodilnega gibanja.

Nekje na Gorenjskem se je pojavilo mnenje, da splošna mobilizacija še ne smemo izvajati prenačlo, češ, tako bi oslabil svoj politični teren. Tako mnenje je seveda popolnoma napačno. V tej zvezi si je treba biti na jasnem, da je položaj v letu 1944 bistveno različen od položaja v letu 1941. Leta 1941 je brez dvoma veljala resnica, da nam ne bi bilo nikoli mogoče ustvariti naše Narodno Osvobodilne Vojske, če ne bi bili takrat polagali osnovne važnosti na terenske organizacije Osvobodilne Fronte, se pravi, na politično zaledje, iz katerega se je neposredno rekrutirala in je neposredno rasla naša Narodna Osvobodilna Vojska. Leta 1944 pa se seveda vprašanje postavlja že precej drugače. Sovražnik je pred svojim zlomom, mi imamo danes svojo regularno armado, in ne da bi podcenjevali važnosti političnega zaledja se moramo zavedati, da konec konca odloča vojska vse. Če hočemo torej končoveljavno zavarovati in izbojevati sadove dosedanje vojaške in politične borbe, moramo prav vse — ponavljamo, prav vse — svoje naloge ocenjevati in uravnjavati s stališča učvrstitve naše vojske, se danes pravi, s stališča splošne mobilizacije. Iz tega pa seveda sledi, kako abotna, kako smešna, predvsem pa kako škodljiva je bojazen, da bi s splošno mobilizacijo oslabil svoj politični teren.

Taki bojzani je sorodno dopuščanje na Gorenjskem in na Primorskem, da se pod firmo terenskih političnih delavcev izmikajo mobilizaciji razni dejanski skrivači. To skrivaštvo najnovjše vrste je splošni mobilizaciji seveda skrajno škodljivo, saj vendar nujno demoralizira narodne množice same! Tudi tej vrsti skrivaštva je treba napovedati brezobzirni boj in vse take tičke nemudoma odposlati v naše brigade. Hkrati z novimi mobiliziranci pa naj gredo v brigade ne samo taki skrivači, temveč tudi vsi odvisni terenski delavci, ki jih je mogoče pogrešati. In odvisnih terenskih delavcev, ki jih je mogoče pogrešati na Gorenjskem precej, če le vprašanje našega kadra pravilno zastavimo! Bodimo si o tem kar na jasnem, čeprav neprestano občutimo pomanjkanje kadrov! Danes gre za to, da novo mobilizirano vojsko tudi moralno politično utrjujemo, se pravi, da je treba hkrati z novo mobiliziranci pošiljati v vojsko tudi preizkušene terenske politične delavce. S tem ne bomo političnega terena bistveno oslabil, če bomo le pravilno postavljali vprašanje dviganja novih legalnih kadrov na terenu, zlasti iz vrst naših žena.

Tretja bistvena napaka v dosedanjem izvajanju splošne mobilizacije se je pojavila na Štajerskem, kjer naši tovariši marsikje spričo novega, prejšnje čase na Štajerskem nepoznanega poleta narodno osvobodilnega gibanja in naraščanja naše vojske menijo, da dotok nekaj stotin novih mobilizirancev pomeni že vse in da zaradi tega ni treba na terenu prav nič več kontrolirati, če je mobilizacija zares do kraja izvršena. Tako samozadovoljevanje z uspehi je popolnoma napačno, pravih borcev nevedno in vodi samo v to, da svoje osrednje naloge ne izvršujemo do konca. Splošna mobilizacija je pač splošna mobilizacija in splošna mobilizacija pomeni pač to in prav nič drugega, da je treba mobilizirati vse — za orožje sposobne narodne sile.

Slovinci!

Hitlerjevo Nemčijo neusmiljeno stiskajo kleče zavezniških armad. Ruske ofenzive in prodori na vzhodu, angleško-amerikanski uspehi na zapadni in italijanski fronti oznanjajo, da se začenja za nasilniško Nemčijo smrtni ples.

Smrtni ples se začenja tudi za vse domače izdajalce, ki vztrajajo na strani nemških fašističnih barbarov.

Borba za svobodo, ki jo bije jugoslovansko narodno osvobodilno gibanje z maršalom Titom na čelu že četrtlo leto na življenje in smrt in v kateri tako junaško sodeluje tudi naš slovenski narod, združen v bratski družini vseh jugoslovanskih narodov — poraja svoje velike sadove.

Sporazum med predsednikom Nacionalnega Komiteta Osvoboditve Jugoslavije maršalom Titom in med predsednikom krajevske jugoslovanske vlade v Londonu dr. Ivanom Šubašičem pomeni hkrati z odločilnimi uspehi naših velikih zaveznikov Angležev, Rusov in Amerikancev popolno potrditev triletnega jugoslovanskega narodno osvobodilnega gibanja in njegovih teženj, na Slovenskem pa še posebej potrditev poti in stremiljenj Osvobodilne Fronte slovenskega naroda kot vsenarodnega slovenskega pokreta za narodno osvoboditev in združitve, za oboroženo odpor proti okupatorju, za demokratične nacionalne in človečanske pravice.

Narodni izdajalci se ni danes prav nič več mogoče izgovarjati niti na zapadne zavezniške niti na novo kraljevsko jugoslovansko vlado v Londonu. Obsodili so jih prvi kot drugi. Narodni izdajalci z Nedičem, Paveličem, Rupnikom in Mihailovičem na čelu so danes vsepovsod razgaljeni in obsodjeni kot narodni izdajalci.

Nemoralnemu politikantstvu, ki se je vsa tri leta narodno osvobodilnega boja odedalo s plaščem lažnega rodoljubovstva ter zaviralo aktivni narodni odpor s teorijami čakanja, s „sredinstvom“ in podobnimi „argumenti“, se ni danes prav nič več mogoče izgovarjati niti na zapadne zavezniške niti na novo kraljevsko jugoslovansko vlado v Londonu. Teorijo čakanja so obsodili prvi in drugi. Prvi in drugi pozivajo Jugoslovane na aktiven odpor, kakršnega vodi NOV pod vodstvom maršala Tita, na vso podporo NOV pod vodstvom maršala Tita in na združitve vseh pozitivnih narodnih sil v enotno fronto okrog NOV.

Na slovenskem ozemlju predstavlja prav tako enotno fronto vseh pozitivnih narodnih sil okrog NOV — Osvobodilna Fronta slovenskega naroda. Zavedajoč se svoje odgovornosti do naroda in do njegove enotnosti, izjavlja Osvobodilna Fronta slovenskega naroda v tem odločilnem času, ko se začenja smrtni ples za nemške nasilnike in njihove pomagače, naslednje:

Prvič. Domobranci, plavogardisti, domobranci in plavogardistični oficirjem ter tistim domobranci in plavogardističnim voditeljem in organizatorjem, ki si niso nepravilno umazali rok z bratovsko krvjo, je poslednjič dana možnost, da popravijo svoje grehe nad slovenskim narodom in Jugoslavijo. Popravijo jih lahko edinele s takojšnjim prestopom v vrste Narodno Osvobodilne Vojske in z junaško borbo proti okupatorju.

Drugič. Vsem Slovincem, ki so na osnovi raznih teorij čakanja, pa tudi raznih nejasnosti doslej še vedno stali ob strani, medtem ko so se najboljši narodni sinovi borili na življenje in smrt, je dana možnost, da se urvise v OF kot vsenarodno osvobodilni pokret in da še vedno doprinesejo, kar terja od njih sveta domovinska vojna. Kdor se teh trenutkov, ki kategorično zahtevajo enotnost vseh narodnih sil, ne bi zavedal, naj pripiše sam sebi narodni prezir in narodno zaničevanje, ki bi se razlilo nad njim, če ne bi razumel poziva, razglašena doma in v zavezniške plati, poziva namrec na svojo vrstitev v enotnost vseh narodnih sil okrog naše vojske.

Tretjič. Kdor bo vztrajal v svojem sodelovanju z okupatorjem in počenja zločine nad slovenskim narodom ali njegovimi posamezniki, bo neusmiljeno uničen. Zadel ga bo pravična in prav tako strašna narodna sodba.

Osvobodilna Fronta slovenskega naroda kot sestavni del vsejugoslovanskega narodno osvobodilnega gibanja nima navade šariti niti z obljubami niti z napovedmi. Kar je obljubila in napovedala, se je doslej tudi izpolnilo. Izpolnjevalo se bo tudi poslej, kajti Osvobodilna Fronta slovenskega naroda — to je slovenski narod sam, v tem je vsa njena moč in ves ključ za razumevanje njenih uspehov.

Živela enotnost vseh pozitivnih narodnih sil okrog naše vojske!
Živela svobodna in združena Slovenija v svobodni, demokratični in federativni Jugoslaviji!
Živela zmaga nad prokletim okupatorjem!

Sekretar:
Boris Kidrič l. r.

Za Izvršni Odbor OF:

Predsednik:
Josip Vidmar l. r.

Vojska brani domovino

Nemci se prav dobro zavedajo, kakšnega političnega in vojaškega pomena je naše osvobodeno ozemlje in si zato na vse kriplje prizadevajo, da bi ga čim bolj dezorganizirali ter istočasno zadali tem večjo škodo gospodarskemu in političnemu življenju na tem ozemlju. Z izpadi na naše osvobodeno ozemlje pa zasleduje okupator še važen vojaški smoter, da veže naše vojaške sile na teritorij, ki je tem bolj oddaljen od komunikacij, ki so zanj strateško važne in nepogrešljive. Iz vseh teh razlogov podvzemajo Nemci iz svojih postojank stalne izpade, katere spremljajo ropanje, požiganje in poboji naših ljudi.

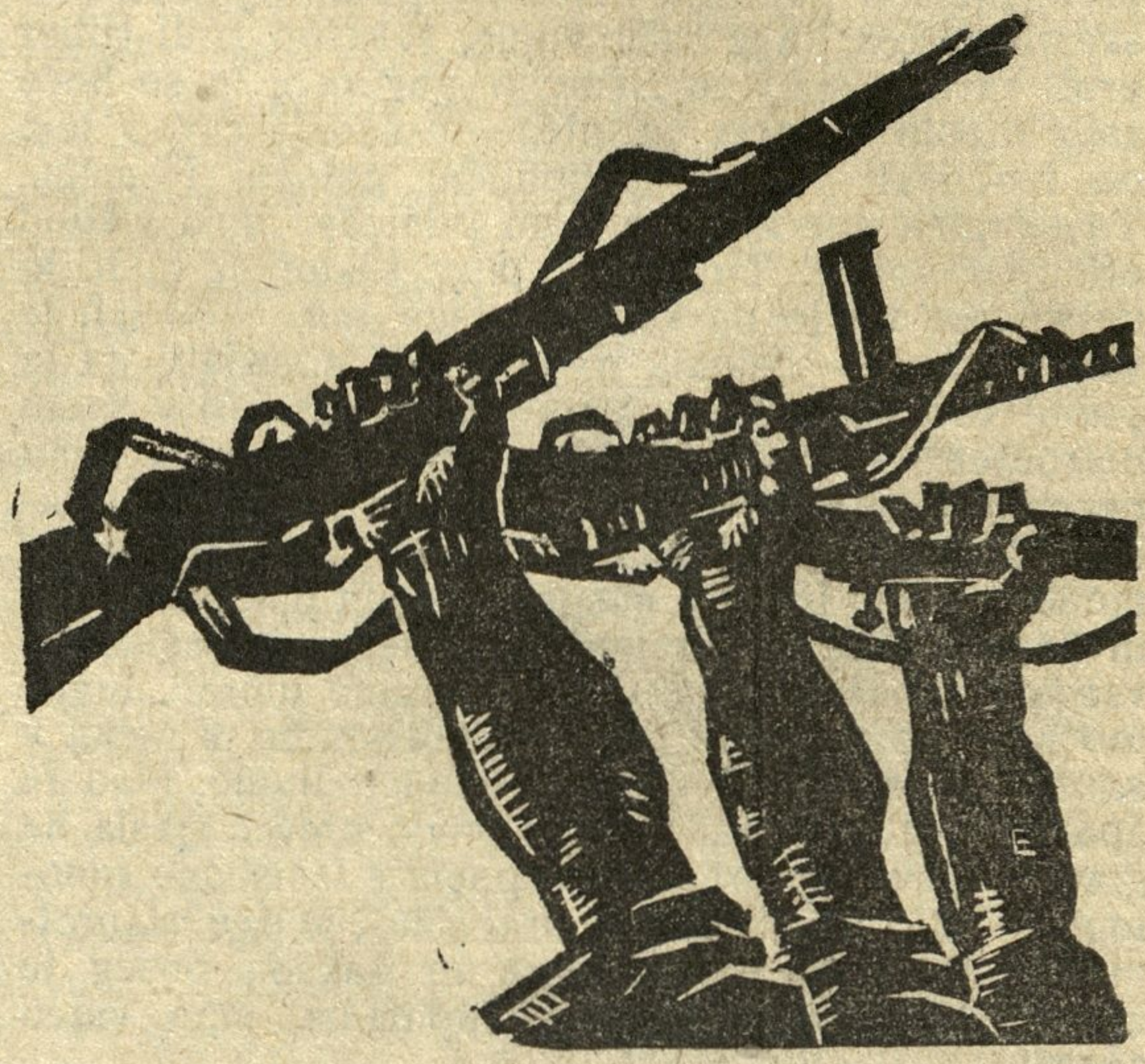
Tak izpad večjega obsega so izvedle v dneh od 10.—17. julija močne sovražne sile na osvobodeno ozemlje Žumberka in vzhodne Bele Krajine z namenom uničiti žetev ter izropati Belo Krajino. Enote naše vojske, sestavljene iz slovenskih, hrvaških in srbskih, kordunaških enic so po šestdesetih težkih borbah zavrnile sovražnika in tako preprečile njegovo namero. Od slovenskih enic sta na sektorju Metlike sodelovali v najtežjih borbah Cankar in Gubčeva brigada.

Četrta napaka obstaja v tem, da mobilizacijo marsikje izvajajo ustrezno organizacijskim in oboroževalnim težavam, namestu da bi postopali naspotno, se pravi, da bi vzeli potrebo po zares splošni mobilizaciji kot izhodišče, mobilizirali potemtakem vse — prav vse — organizacijske in oboroževalne težave pa premagovali za vsako ceno prav na temelju izvajalne in izvedene splošne mobilizacije.

Končno je treba poudariti še, da nam kampanjski način pri sedanjem izvajanju splošne mobilizacije še ni zadostno prešel v meso in kri. Vse premalo kontroliramo naše organizacije, vse premalo usmerjamo svoje napore v današnje osrednje vprašanje, v vprašanje mobilizacije, vse premalo populariziramo dosežene uspehe tako med množico kot med aktivisti z namenom, da bi dosegli še večje. Skratka — vse premalo se pozna tako vsebinski kakor stilu našega dela, da je splošna mobilizacija, ki jo je treba izvesti v najkrajšem času, zares naša osrednja naloga, ki zahteva od nas vseh naporov.

Ne more biti dvoma, da moramo v tem pogledu izbojevati in izvesti dejanski prelom.

Boris Kidrič

ZGRABIMO ZA OROŽJE VSI!

TEKMUJEMO!

Tekmovanje — to je danes mobilizacija vseh sil, ki se še vedno niso vključile v sveto domovinsko borbo, da v zadnjem boju enkrat za vselej obračunamo z okupatorjem ter ga izženemo iz svetih tal naše domovine. Zato moramo danes tekmovali vsi — ves naod: žene, matere, očetje, bratje, sestre, tudi otroci — da ne bo nobenega naših poštenih ljudi več v okupatorjevih vrstah, da ne bo nobenega skrivača več, ampak da bodo vsi prešli v naše vrste ter se nam priključili v poslednjem boju proti okupatorju. Vojna se bliža svojemu zmagovitemu zaključku in mi vsi moramo tekmovali, da bo ob tem velikem dnevu slavnostno med nami, da se bomo lahko vsi veselili dneva zmage, kajti med nami ne bo nikogar, ki ne bi po svoje pripomogel k dnevu zmage. Zato tekmuймо!

... v propagandi med domobranci. Propagandni odsek edinic 7. korpusa tekmuje, katere edinica bo spravila v domobranske postojanke več naše literature in letakov. Propagandni odsek 10. brigade je v dveh tednih „vhitopil“ v Novo mesto 1.320 izvodov različne literature.

... v mobiliziranju! 3. bataljon Vojkove brigade je v dveh mesecih mobiliziral 146 tovarišev. Z dobro uspešno mobilizacijo je pomagel drugi edinici ter ji poslal 126 tovarišev. Bataljon naj bo za vzgled vsem ostalim!

... hrabrosti! Komandir 2. čete 1. bataljona 18. SNOB tov. Starc se je odlikoval v borbi na Št. Viški planoti. Ranjen je zgrabil mitraljez in se boril proti trikrat močnejšemu sovražniku, dokler se sovražnik ni umaknil.

Tovariš Angel iz Briško Beneškega odreda je z 99 metki ubil 57 Nemcev in ranil okoli 40.

... hitrosti! Najboljši kurir Dolenjskega odreda je tov. Rodin. Vsepovsod se prebije. Prekoračil je cesto, po kateri so vozila sovražna vozila in prinesel važno pošto uro hitreje kot navadno. Drugič je prehodil 14 km in prekoračil staro mejo, pri čemer se je prebijal skozi sovražne zasede. Po isti poti se je še isti dan vrnil. Najhitrejši kurir voda za zvezo v 8. SNOB je tov. Kolenc Janez, ki je prehodil 18 km v dveh urah in pol.

Tej veliki zmagi naše vojske

se moramo zahvaliti da belokranjske vasi niso uničene in izropane. Naše junaške brigade, podprte od hrvaških in srbskih, kordunaških enic so s svojimi življenji branile to zemljo, desetine naših najboljših borcev in več funkcionarjev je s svojo krvjo, s svojimi življenji ubranilo naše osvobodeno ozemlje. Ko so edinice IV. korpusa odhajale iz Bele Krajine jih je prebivalstvo povsod navdušeno pozdravljalo. Na poslovilnem večeru hrvaških in srbskih brigad se je politkomisar IV. korpusa zahvalil vsem Belokranjcem za podporo, ki so jo nudili vojski.

Vojsko, ki je vdrla v Belo Krajino, je ljudstvo spoznalo ne kot vojsko, pač pa kot zločinsko drhal gestapovcev, ustašev in vseh mogočih izrodov pobranih po vsej Evropi in Rusiji, ki pod komando nemških oficirjev ropa, ubija, požiga in posiljuje. Čerkezi, Kozaki in drugi, ki se danes bore v nemški vojski, predstavljajo prav take janičarje svojega naroda kot pri nas švabobranci. Kamorkoli so prodrele te fašistične tolpe, so pustile za sebi pogorišča in izropane domačije.

Nemškemu fašizmu se bliža pogin, vendar bodo ti zločinci prav v teh zadnjih dneh postali še vse bolj beani in krvočlni. Preprečiti jim moramo, da bi divjali nad našim ljudstvom in po naših vaseh. To bo mogla storiti samo naša vojska, ki bo v tem tembolj uspešna čim večja bo podpora in sodelovanje vsega prebivalstva in čim bolj močno vsi skupaj pripravljene na to, da s skupnimi močmi ohranimo našo zemljo ter iz nje prepodimo okupatorja in vse njegove pomagače. Dan naše končne zmage ni več daleč, zato je prav in potrebno, da te zadnje mesece mobiliziramo vse sile, da bomo ta veliki duh našega osvobojenja čim preje dosegli.

S. O.

Mednarodni pregled

Ofenziva Rdeče Armade se razvija z vsó silovitostjo naprej. V zvezi s tem je prišlo v zadnjem tednu do važnih dogodkov v svetu.

Oči vsega sveta so prikovani na sebe predvsem dogodki in Nemčiji. Najprej je bil odstavljen general Rundstedt, poveljnik zapadne fronte, kmalu zatem pa general Falkenhausen, poveljnik v Belgiji. Potem se je zvedelo o spopadu na konferenci višjih oficirjev v Atenah, ki mu je sledilo streljanje nekaterih nemških polkovnikov. Končno je prišlo do atentata na Hitlerja, ki ga je izvršil neki polkovnik in pri katerem je bilo težko ranjenih ter ubitih nekaj najbližjih Hitlerjevih vojaških sodelavcev. Takoj nato je na smrt preplašen Hitler imenoval Himmlerja, šefa gestapa, za namestnika vrhovnega poveljnika. Himmler je začel in se nadaljuje z aretacijami in streljanji nemških oficirjev pa tudi raznih civilnih oseb. Takoj po atentatu je Hitler zahteval in sprejel udarostne brzojavke od poveljnikov letalstva, mornarice in zapadne fronte — ni pa še sprejel teh dokazov ljubezni od vseh poveljnikov vzhodne in južne fronte.

Vojaška skupina je prepričana, da je pri neizpremenjenem položaju v Nemčiji poraz nemške vojske neizbežen, da je način vojne, kakršno vodi Hitler proti zaveznikom, za Nemčijo poguben, in se hoče zato znebiti Hitlerja in njegovih sodelavcev, s tem pa izboljšati vojaški in politični položaj Nemčije. Ta skupina ima zlasti mnogo pristaev med višjimi oficirji v vojski. Druga skupina sestoji iz ljudi, ki deloma še upajo na kompromisen mir — in teh je vedno manj — deloma pa so sicer spoznali, da je poraz pri današnjem stanju v Nemčiji in v svetu neizbežen — in teh je vedno več — pa v zvezi temu ne morejo in nečejo iz tega izvajati potrebnih zaključkov, ker bi kakršna koli rešitev vprašanja pomenila za nje fizično, gospodarsko in politično smrt in ker jih žene k vztrajanju brezmejno sovraštvo do vsega demokratičnega. Če že moramo umreti, umri-mo rajši pozneje kot prej in potegnimo s seboj v smrt čim več ljudi — tako mislijo ti ljudje. Med te spadajo Hitler in vsi tisti, ki imajo preveč masla na glavi in ki so do kraja zastropili s fašistično ideologijo. Tako sta nastali znotraj Nemčije dve nasprotni skupini. Kako se pojavlja in kakšen obseg je zavzela borba med obema skupinama, smo videli zgoraj.

Borba „vojaške skupine“ proti Hitlerju je nedvomno velikega pomena. Ona v vsakem oziru slabi hitlerjevsko Nemčijo. Zato je ta borba — vseeno kakšen namen vodi pri tem „vojaško skupino“ — vsekakor pozitivnega značaja.

Dogodki in Nemčiji slabijo tudi zunanje politične postojanke Hitlerja. Oni jasno kažejo, da so tudi nemški vrhovi obupali nad zmago. To je in bo izrazilo hudo krizo med Hitlerjevimi „zavezniki“ v Evropi in v svetu. Prvi praktični rezultat lahko zasledimo v krizi vlade na Japonskem. To krizo je poleg velikih porazov na Tihem Oceanu izzval strah in prepričanje, da bosta Anglija in Amerika dobili popolnoma svobodne roke proti Japonski. Istočasno pa dogodki in Nemčiji dokazujejo, da je zmaga demokratičnih sil blizu. To bo pospešilo demokratično gibanje po vsem svetu, zlasti pa v zaslužjenih evropskih deželah. Dogodki in Nemčiji pa demokratičnim silam obenem omogočajo, da z izkoriščanjem medsebojne borbe pospešijo Hitlerjev konec.

Drug važen dogodek preteklega tedna je osnovanje nove časne poljske vlade. Razvoj dogodkov na Poljskem Slovencem ni neznan. Vsi se še spominjamo gnusne katinske afeje. Tedaj je poljska vlada sporazumno s Hitlerjem pred vsem svetom obdvojila sovjetsko vlado umora več kot deset tisoč poljskih oficirjev, ki jih je dejansko na svoj živalski način dal pobiti Hitler. Ta obdobje in odkrite zveze poljske emigrantske vlade s Hitlerjem so vzbudile po vsem svetu silno ogorčenje. Največje ogorčenje pa je vzbudil ta dogodek na Poljskem, na tistem Poljskem, ki jo je Hitler spremenil in klavnico poljskega naroda. Ogorčenje poljskega naroda je bilo toliko večje, ker sta izdajalska poljska vlada in njegovo tako imenovano podtalno gibanje pomagala Hitlerju v njegovi borbi proti osvobodilnim akcijam poljskih rodoljubov. To je bil vzrok, da se je narodno osvobodilno gibanje poljskih rodoljubov razvijalo ločeno od poljske emigrantske vlade — ki itak nikoli ni predstavljala poljskih množic — in si ustvarilo samostojno narodno osvobodilno organizacijo, ki jim je stopil na čelo Poljski Narodni Svet.

Po prekritivni odnosov med Sovjetsko Zvezo in emigrantsko poljsko vlado, do katere je prišlo v zvezi s katinsko afero, so začeli poljski rodoljubi organizirati v Sovjetski Zvezi prostovoljne enote nove poljske vojske za osvoboditev Poljske. Stevilnica moč te vojske je hitro narasčala, zlasti ko je Rdeča Armada osvobodila zapadne dele Ukrajine in Bele Rusije, kjer živi mnogo Poljakov.

Tako so na Poljskem in v Sovjetski Zvezi nastajale in vse hitreje rasle vojaške in politične osvobodilne organizacije poljskega naroda. Te organizacije, ki jim je stal na čelu poljski Narodni Svet, so dejansko predstavljale ogromno večino poljskega naroda in njegovi borbi proti Hitlerju. Vse bolj je rasla potreba, da pride dejansko stanje tudi na polju oblasti do izraza. In ko je Rdeča Armada skupaj s poljskimi prostovoljnimi divizijami začela osvobajati poljske dežele, se je Poljski Narodni Svet v skladu z zahtevo poljskega naroda oklical za Poljski Odbor Narodne Osvoboditve, to je časno vlado Poljske — poljsko emigrantsko vlado pa je proglasil za ilegalno. Ze v prvih dneh svojega obstoja je Poljski Odbor Narodne Osvoboditve objavil zahtevo poljskega naroda glede ureditve poljskih meja. Iz teh zahtev je razvidno, da zahteva poljski narod, da se priključijo Vzhodna Prusija in del Slezijske ter Pomorjanske vse do izliva Odra. Na političnem polju pa teži poljski narod za močnim slovenskim blokom, ki bi temeljil na poljsko-češkoslovaško-sovjetskem paktu.

Za poljsko emigrantsko vlado pa veljajo besede, ki jih je ob obletnici Mussolinijevoga padca napisal ugledni angleški časopis „Manchester Guardian“: „Najvažnejša izkušnja je, da mora priti politični prepoved iz notranjosti dežele in da se ne more vsiliti od zunaj. Če bodo narodi zbirali med tistimi, ki so ostali v deželi, v stalni nevarnosti pred aretacijo in smrtno kaznijo, ne bodo izbirali emigrantov“

... v delu! Tov. Malešič Franc iz Vojne vasi je še pred zaključkom tekmovanja prekoračil svoj načrt. Namesto 200 grabelj jih je izgotovil 285.

... v prehrani bolnikov! Mladinke iz Božakovega, okraj Metlika, so nabrale za ranjence v času tekmovanja: 42 hlebcev kruha, 126 jajc, 5 kg masti, o. 35 kg lipovega cvetja, 8 l žganja, 24 l vina, 1 kg medu in 9 kokoši.

Z okupatorjem ni premirja!

Nemška vojska na Primorskem in v Istri leze v vedno večjo zagato. Morala bi držati prometne žile preko našega ozemlja, ali aktivnost ter moč in sila naše vojske ji to preprečujejo. Nemcem primanjkuje vojakov. Zaradi nemške slabosti, zaradi splošnega nemškega katastrofalnega položaja, sporov med Nemci in švabobranci in razkroja znotraj švabobranci vrst, so jih začeli švabobranci zapuščati, predvsem prisilno mobilizirani.

Zato so si Nemci, kakor nemški „gaulajter“ Reiner, ki že čuti konec Hitlerja, izmislili nekaj „sporazum“ ali „premirje“, da bi ubili dve muhi hkrati. Radi bi si zavarovali prometne žile (za ceno tega bi pustili partizanom osvobodeno ozemlje v hribih, jih oskrbeli s hrano, orožjem in sanitetnim materialom), na drugi strani bi pa radi diskreditirali partizanov vojsko pri domobrancih, da ne bi več dezertirali k partizanom, ki po tem „premirju“ ne bi bili več borci za svobodo, ampak bi napravili „sporazum“ z okupatorjem, ki je zaslužil domovino. Zadržne se prozorno vidi iz letaka „Tovariši — izdani smo!“, na katerem je bila kar skozi noč spočeta neke vrste „reformirana OF“, ki bi se naj brez partijcev (1), izdajalcev in okupatorja (1) borila za „izdano“ domovino. Letak izlije na koncu vse svoj žol na Partijo. Zakaj? Nemci bi radi vnesli razkol v OF, ki je enota, da bi lažje uničili slovenski narod.

Stab IX. korpusa NOV in POJ je objavil po tej nemški provokaciji: „Vsak Slovenec ve, da je kakršna koli sporazum med Narodno Osvobodilno Vojsko in okupatorjem nemogoče in da se Narodno Osvobodilna Vojska ne bo nehala boriti prej, dokler ne bo strta Hitlerjeva Nemčija.“

Ta bedni nemški maneuver je prinesel poraze samo Nemcem: naše ljudske množice so politično prezvedne, da bi mu nasledile. Na eni strani je pokazal na razkroj v samih okupatorjevih vrstah — saj je nacionalsocialistični policijski šef in verni sluga Hitlerja, Roessener objavil v izdajalskem „Jutru“ uradni demanti „premirja“, kajti dogodki, kakor pomeni dezertacije in zmeda, ki je nastala v postojankah, so pokazali, da je provociran premirje še vse bolj razkrojilo švabobranci vrste in da so švabobranci, predvsem prisiljeni mobiliziranci, še vse bolj začeli dezertirati.

Tako je dezertiralo iz postojanke pri St. Petru doslej 160 popolnoma oboroženih domobrancev, v

Postojni je ostalo od 150 v kasarni komaj še 40 domobrancev, iz Ilirske Bistrice je odšlo 80 domobrancev; od večje edince varnostne straže, ki je odšla iz Trsta v Gorico, jih je dezertiralo med poljo več kot polovica, da jih je prišlo v Gorico samo 60. Najeta in nasilno mobilizirana vojska jih je začela zapuščati; svet ki se je Nemcev bal ali pa je bil zaslepljen, je začel spoznavati, da ni Nemec vse na svetu. Nemci si niso nikjer več varni, začeli so celo z aretacijo domobranskih oficirjev, za katere se bojijo, da bi pobegnili (v Postojni). Tako je dejal komandant domobranske postojanke v Ilirski Bistrici vojakom, naj gredo domov, če ne se jih bo smatralo za prostovoljce v Hitlerjevi vojski. V Istri čakajo domobranec samo še na to, kdaj bodo zaprli Nemci tudi nje, ker so pred kratkim odgnali v Trst in pozapri fašiste in karabinerje. Po nekaterih postojankah so začeli prepovedati Nemci po nočeh vse važnejše straže. Hkrati pa strašijo domobrance, kako bi jih partizani mučili, ako bi prešli v Narodno Osvobodilno Vojsko. Najbolj fanatični propovedniki med njimi so prav švabobranci prostovoljci.

Dezertacije se množijo tudi na Dolenjskem in Notranjskem. Nemci so začeli zamenjavati moštvo po postojankah, da bi dvignili moralo. Temu pa se domobranec upirajo ter so jih morali na lgu prisiliti z mitraljezi, da so odšli v Višnjo goro. Razkroj in dezertacije so z vsakim dnevom močnejše, ker tudi družine domobrancev vedno bolj spoznavajo, da je edino partizanska vojska tista vojska, ki jih bo ohranila pred opustošenjem okupatorjevih tolp. V grospupelskem okrožju je neka žena, ki ima meža pri domobrancih, toliko časa zadrževala švabobranci na vratih, da so odšli iz izbe partizani, ki so tam spalji; v Divači pa so metali domobranci iz kamiona letake, v katerih prosijo partizane, naj jim oprostijo, ako se morajo boriti na nemški priisk proti njim; v nekaterih postojankah prepevajo partizanske pesmi.

Torej tudi nemška izmišljotina o „premirju“ ne more več preprečiti množičnih dezertacij iz okupatorjevih postojank, ne more brisati več oči domobrancev in vermanom, med katere vedno bolj prehaja zavesa, da bodo z dezertacijo iz Hitlerjeve vojske in brezpogojno predajo z orožjem vseh naših vojski rešili življenje sebi in oprali čast svojih družin. Vse laži ne morejo ustaviti več prehajanja domobrancev in vermanov v naše vrste in njih volje, da obračunajo z inimi, ki so jih zavedli.

da jih je Sovjetska Zveza hotela napasti, da bo poraz ugonobil ne samo nacije temveč tudi Nemce sploh. Vodja Gestapa Himmler dobiha od Novega leta vedno večjo oblast. Druga fronta je razbila „Atlantski zid“ in na vzhodu je prišla bliskovita vojna. Priredo skrajni poskusi nemške diplomacije skleniti separativni mir. Obupne grožnje s tajnim orožjem in raketne bombe so bile bolj od steno. Vsi zavezniki so vedno bolj trdni in neizprosni in izjavljajo nobenega separatnega miru in nobenih pogajanj s Hitlerjem.

To dejstvo in spoznanje, da je vojna končnoveljavo izgubljena, je privedlo do poskusnega generalnega puča v Nemčiji. Dezertacije in upori se začnejo tudi od spodaj. Punt generalov in proglas 17 v Rusiji ujetih generalov sta brez dvoma na glas odprla pot uporov in razsula.

Hitler se hoče kot besna zver boriti z vsemi sredstvi do konca. To se vidi po tem, da je — to pot že šestič — proglasil totalno mobilizacijo pod vodstvom Goebbelsa, da grozi z novimi tajnimi orožji in da poskuša zadržati zavojanje množic s tem, da obtožuje najvišje družbene sloje, zaradi njih „ni mogel“ doslej izvesti socializma. Zavezniki vojske bodo nadaljevali z izvajanjem svoje dolžnosti v vedno večjem obsegu, naša naloga pa bo razkrojiti Hitlerjevo vojsko in z njo zvezane švabobranci na znotraj, obenem pa z vsemi silami krepitei našo vojsko, da jih bo s svojimi nadaljnji udarci razkrojila od zunaj in obenem lahko razbila njihove zagrizene zadnje sunke, kakor je storila v Beli Krajini.

Kongres hrvatskih kulturnih delavcev

Prvi kongres hrvatskih kulturnih delavcev je bil kulturna in politična manifestacija narodov Jugoslavije, ki so začeli s puško v roki in pod sovražnikovim ognjem ustvarjati svojo novo kulturo, ki je nacionalna po obliki in občje človeška po vsebini, kakor je izjavil v otvoritvenem govoru publicist Marian Stiličević. Pri izgradnji te kulture, ki nastaja na ruševinah fašističnega barbarstva, pomagajo danes vsi narodi Jugoslavije, ki se s svojo borbo borijo hkrati tudi za svoj svobodni kulturni razvoj. Iz vrednot te nove kulture, ki nastaja pa zajema danes ves narod.

Kongresa so se udeležili delegati, nadalje med drugimi predsednik Avnoja dr. Ivan Ribar, podpredsednik Moša Pijade, dr. Jože Rus in Marko Vujčić, predstavniki ZAVNOH, zavezniki misij. Po otvoritvenih govorih so bili poslani s kongresa pozdravi brojavni med drugim tudi predstavniki vseh zavezniki držav, maršalu Titu ter kulturnim delavcem po fašističnih koncentracijskih taboriščih in ječah.

Na umetniškem delu kongresa so nastopile igralske družine, so izvajali glasbeniki dela starejših in mlajših skladateljev; otvorjena je bila tudi razstava likovne umetnosti, na kateri je razstavilo 13 slikarjev in kiparjev preko 270 del.

Kongres je bil odprt 25. junija in je trajal 3 dni. Na njem so razpravljali hrvatski kulturni delavci o sodobnih kulturnih problemih. Osnovan je bil „Klub svobodnih kulturnih delavcev“, za njegovega častnega predsednika je bil izvoljen Vladimir Nazor

pa oni smelo bijejo sovražnika in ga gonijo od dneva do dneva vse dalje za zapad. S svojim srčnim bojem so pripravili vse za skupni napad proti skupnemu sovražniku vseh svobodoljubnih narodov, da bi padali udarci nanj ne samo z vzhoda ampak tudi z zapada in z juga.

Udarite, bratje Slovani, po Hitlerjevih, vsepovsod: na fronti in v zaledju. Ustvarjajte partizanske odrede in jih pretvarjajte v veliko vojaško silo, kakor so to že storili hrabri sinovi Jugoslavije! Dezorganizirajte in razorožujte zaledje prokletih Hitlerjevskih osvajačev in njihovih vazalov! Prožite drug drugemu bratsko roko na Donavi in na Karpatih, na Sudetih, na Visti in na Labi. S skupnimi napori pospešite končni zlozm Hitlerjevcev, pospešite osvobodjenje vseh podjarmljenih narodov!

Naj živi slova in skupnost Slovanov! — Smrt nemškimi osvajačcem! — Vse sile za zlozm Hitlerizma!

(Moskva, 23. julija. Proglas tankista RA Suvorova.)

Pregled bojišč: Od Lvova do Kovna proti Berlinu

Z veliko rusko ofenzivo na vzhodnem bojišču ter z zavezniško invazijo na zapadu je stopila vojna proti Nemčiji v novo razdobje. Na celi črti se ostvarjajo sklepi teheranske konference in pritisk na Nemčijo z vzhoda, zapada in juga je vsak dan silnejši. Vse to se ne odraža samo na bojiščih, ampak tudi v Nemčiji sami, o čemer najbolje priča zarota nemških generalov ter atentat na Hitlerja.

Velika ruska ofenziva je bistveno spremenila vojaško situacijo Nemčije. Rdeča Armada ne samo, da s silovito naglo prodira proti zapadu, z naglico, ki prekaša „bliskovito“ prodiranje Nemcev v Belgiji in Franciji ter s tem osvobaja sovjetsko domovino okupatorjev, Rdeča Armada uničuje danes ogromne sovražnikove žive sile in njegovo mogočno vojno tehniko. Belorusko bojišče je postalo grobnica nemških divizij, 22 nemških generalov in 150.000 ujetnikov so sprejela ruska ujetniška taborišča.

Na širini 80 km od Baltika do Karpatov se valj valjar Rdeče Armade nezadržno proti mejam Nemčije, od katerih je na nekih mestih oddaljen samo še par desetih kilometrov Sovjetske čete so sedaj tudi že prestopile meje Letonske, Litve in Poljske iz l. 1939.

Na severnem odseku baltičke fronte se je po zavzetju Ostrova in Pskova pritisk v smeri Rige povečal, sovjetske čete so obšle in obklopile Dvinsk ter prodirajo naprej ob Dvini. Po osvoboditvi Grodna in padcu Panovježa, ki leži že globoko v Litvi je močno ogrožena proga Riga — Königsberg, ki predstavlja za Nemece glavno komunikacijo za umik 40 divizij, ki jih imajo Nemci v baltičkih državah. Njemen je prekoračen v široki fronti.

Med Brest Litovskim in Bjalostokom vrši armada marsala Rokossovskoga velik obklojevalni maneuver za namenom izolirati in uničiti nemške posadke v teh dveh trdnjavah, ki sta izhodišči za prodiranje proti Varšavi in naprej proti Berlinu. S padcem mesta Siedlce so se sovjetske čete na 80 km približale Varšavi južno od Brest Litovskega pa so zavzele Lublin in Holm ter prodirle na Lvov.

Borba za Livno se bliža koncu. S prodiranjem proti Przemislu in s tem, da je padel Jaroslav bo nemška armada na tem odseku prisiljena, da se preko težko prehodnih karpatskih prelazov umika na Čehoslovaško, kajti umik v poljsko Slezijsko ji je skoro že adrean. Tudi 5 obklojenih divizij pri Brodju je že uničenih.

Nemška obramba na vzhodni fronti je popolnoma razbita, sovjetske armade prodirajo s hitrostjo 60 km dnevno in so s tem prekosile tudi nemški rekord iz leta 1941, ko so nemške oklopne edince v enem dnevu napredovale za 40 km.

Sovjetski list „Vojna in delavski razred“ piše, da je v sedanjem stadiju vojne vsem svobodoljubnim narodom odprta samo ena pot: Treba je podvzeti vse za hitri in popolni zlom sovražnika.

Na bojiščih v Normandiji so ameriške čete zasledile St. Lo, angleške in kanadske sile pa operirajo ob reki Orne. Rommel meče v borbo nove oklopne divizije, da bi zadržal zavezniško napredovanje. Premoč anglo-ameriškega letalstva je popolna. Nemci stoji pred nepremostljivimi transportnimi težkočami, ker jim zavezniška letala in francoski partizani rušijo vse komunikacije v zaledju fronte.

Kesselringu tudi potem, ko je ojačal fronto s tremi novimi divizijami ni uspelo, da bi zadržal zavezniško napredovanje in Italiji, ki se nadaljuje na vsej 250 km široki fronti. Po padcu Arewa, Ancone, Livorna in Pise se bijejo sedaj zavezniške čete že na samu „gotski liniji“, ki brani dostop do Piemonta in Lombardije. Italijanski partizani nudijo zavezniškim armadam s svojimi akcijami veliko pomoč.

Letalski napadi širom Evrope so poleg letalskih oporišč in komunikacijskih centrov osredotočeni predvsem na razne rafinerije pogonskih olj in letalske tovarne. Izvedeni so bili napadi na Berlin, München, Kiel, Schweinfurt in na rafinerije v Pardubich in Mostu v Čechoslovaški, Bukurešti in Ploesti v Rumuniji, Berat v Albaniji ter Slavonski Brod in Smederovo v Jugoslaviji.

Vsed velikih vojaških neuspehov je bil odpušen japonski ministrijski predsednik Tojo, kot načelnik japonskega generalštaba in Hitlerjev prijatelj, pred njim pa že poveljnik mornarice admiral Šimada. Tojo je nato odstopil tudi kot ministrijski predsednik.

Na vseh odsekih jugoslovanske fronte hočejo Nemci motti žetev ter s tem zvezi podvzamejo razne vpade na osvobodeno ozemlje. Tudi skušajo povsod enote naše vojske držati čim dalje od komunikacij. Na vseh frontah je inicijativa v rokah enot NOV, ki napadajo in rušijo železnice ter napadajo in odbijajo sovražnikove kolone, ki silijo na osvobodeno ozemlje. Maršal Tito je imenoval Glavni Štab NOV in PO Srbije za generalnim poročnikom Koča Popovičem na čelu. Za pomočnika štaba je postavljen generalštabni major Djurić, ki je prišel na stran NOV skupno s preko 1000 četniki. Za načelnika letalstva je imenovan podpolkovnik Lozić, bivši vojni ataše v Moskvi. Novi Glavni Štab NOV in PO Srbije je bil postavljen v času, ko je v Srbiji narodno osvobodilno gibanje v silnem poletu in naša vojska dan za dnem osvobaja nove kraje in širi osvobodeno ozemlje.

V zvezi z vojaškimi položaji Nemčije pridobiva NOV vsak dan na svojem pomenu. Našo vojsko čakajo v bližnjih mesecih velike naloge v sklepu operacij tako Rdeče Armade, kakor zaveznikiški armad v Italiji, ki se z dveh strani bližajo balkanski bojiščem. Naša vojska, ki se je z zavezniško pomočjo moderno oborožila in ki je danes strumno vojaško organizirana se tudi številčno množi in krepi. V vsej Jugoslaviji je v toku intenzivna mobilizacija za NOV, ki zajema desetisoče novih borcev. Mobilizacija vseh ljudskih in materijalnih sil za vojsko je v polnem razmahu tudi v Sloveniji, zlasti še v doslej še neobseženih pokrajinah na Gorenjskem in Stajerskem. S. O.

Pred „Tedom Rdečega križa“

Da bi si z medsebojno pomočjo pomagali zaceliti rane, ki nam jih je prizadejal sovražnik, bo od 13. do 20. avgusta „Teden Rdečega križa Slovenije“ („Teden RKS“). Do takrat je potrebno, da začno delovati okrajni in okrožni odbori Rdečega križa. Te edince bodo v „Tednu RKS“ nabirale članstvo, zbirale zbirke za ranjence v denarju, živilih in materialu ter hkrati prirejale mitinge v korist človekoljubne organizacije Rdečega križa. Na dan Podmladka Rdečega križa bo mladina prirejala mitinge za pomoč prizadetim in se seznanjala o pomenu človekoljubne organizacije Rdečega križa. Ta teden ne sme biti tovariši in tovarišice, ki ne bi po svoje pripomogle, da bo „Teden RKS“ čim dostojnejše uspel.

Proti okostenelosti v proučevanju in pojmovanju marksizma-leninizma

Vsi veliki mojstri besede in dejanja, ki so delavskemu razredu kot prvobornemu svobodoljubnega človeštva skovali mogočno idejno orožje — marksistično-leninistično teorijo, — so venomer poudarjali, da njihov nauk ni dogma, marveč napotilo za dejanje. V tem duhu je napisana vsa „Kratka zgodovina Vsevezne Komunistične Partije (boljševikov)“, eno izmed najdragocenejših del iz zakladnice marksizma-leninizma.

Današnji čas bolj kot katerikoli v naši slovenski zgodovini potrebuje ljudi dejanja, ljudi, ki se znajdejo sredi dogajanja in ki znajo na vprašanja, kakršna postavljajo danes, dati odgovore ustrezajoče temu trenutku; ljudi, ki v teorijah, okrožnicah in direktivah višjih forumov ne vidijo le zbirke obrazcev, prikladnih zmerom in povsod enako uresničljivih, marveč jih znajo iz mrtve črke izpremeniti v živo dejanje, rastoče iz vse pestrosti in raznolikosti danega kraja in danega časa; ljudi, ki se ne bojijo lastne pobude in ki se ne bojijo odgovarjati za podvzete ukrepe. Skratka, Partija danes potrebuje živih ljudi, ne pa mrtvih avtomatov, da danes bolj ko kdaj prej.

Da bi komunist postal živ človek, človek dejanja, za to ne zadostuje le vsakdanje praktično delo na terenu, marveč mora to praktično delo razsvetljevati teoretično znanje, ki daje praktičnemu delu „prepričanost, moč orientacije in razumevanje notranje povezanosti dogajanja“ (Stalin); ki pomaga praksi, da doume ne samo, kako in kam se stvari razvijajo v sedanosti, ampak tudi, kako in kam se bodo razvijale v bližnji bodočnosti.

Ne moremo reči, da bi bila naša Partija prenatrana z ljudmi, ki razpolagajo s teoretičnim znanjem. Narobe, reči moramo, da naši Partiji takih ljudi primankuje. Zato posveča Partija vzgoji takih ljudi kar največjo pažnjo. Da bi naše partijske delavce, ki se odlikujejo po svojem praktičnem delu in ki na bojiščih domovinske vojne ustvarjajo čudeže junaštva, obogatila s teoretičnim znanjem, ki naj bi jih obvarovalo pred grobimi napakami in izvajanju načelne partijske linije, je Partija preko svojega CK ustanovila partijske šole in izdala že lepo število knjig in brošur, iz katerih naj partijski delavci črpajo teoretično znanje. V našem partijskem časopisu izhajajo uvodniki in drugi načelni članki, ki z marksistično-leninističnih vidikov obravnavajo pereča vprašanja naših dni, se pravi, ki tolmačijo načelno partijsko linijo v času velike domovinske vojne proti tujemu okupatorju in njegovim domačim podreptikom.

Nazivlje vsem tem prizadevanjem, ki jim je namen zvišanje teoretičnega znanja partijskih kadrov in ki v pogledu učnih metod in izbire učnega materiala kajpak dostikrat tudi niso brez pomanjklivosti, uspehi niso vselej zadovoljivi. Tovariši, ki zapuščajo partijske šole ali pa sami prucujejo teoretično gradivo, ki ga izdaja Komisija za agitacijo in propagando pri CK KPS, dostikrat povsem napačno gledajo na pridobljeno znanje. V njem ne gledajo napotila za dejanje, marveč vprav dogmo. Kaj je dogma? Dogma je kup naukov, ki jih neko prežvekuje, čeprav v resničnem življenju že zdavnaj ni več tistih pogojev, ki so ti nauki iz njih zrastle. Dogma je kup naukov, ki jih neko prežvekuje, misleč, da so neizpremenljivi in veljajo za vse čase in za vse kraje.

Marksizem-leninizem je znanost. Kaj naj bi si mislili o znanosti, ki bi venomer stala na istem mestu in ne bi upoštevala novih dognanj in novih spoznanj človekovega duha? Dejali bi, da to sploh ni znanost. Če to v polni meri velja za naravoslovje, se toliko bolj velja za znanost o človeški družbi, o njenih razvojnih zakonitostih. Pogoji človeškega sožitja se sorazmerno najhitreje izpreminjajo in z njimi se izpreminjajo tudi človekove predstave o sebi in o družbi, porajajo se novi družbeni smotri, nove ideje, nove sile, ki te ideje oživljajo. Znanost o družbi mora svoje teze in svoje zaključke ustrezno novim spoznanjem izpremeniti, jih nadomestiti z novimi zaključki in novimi tezami, ustrezajočimi novim zgodovinskimi pogojem.

Vsakdo lahko na prvi pogled vidi, da se narodno-osvobodilno gibanje po svojih smotrih in po svoji širini razlikujejo od različnih drugovrstnih osvobodilnih gibanj, pri katerih boj za narodno osvobodjenje ne stopa v ospredje. Prav tako je na prvi pogled očitno, da se narodno-osvobodilno gibanje pod

pogoji borbe proti nemškemu fašizmu odvijata drugače kakor se je odvijalo narodno-osvobodilno gibanje pred mnogimi desetletji ali celo stoletji. In tudi je na prvi pogled očitno, da ima narodno-osvobodilno gibanje v Jugoslaviji v marsikaterih podrobnostih drugačne značilnosti kakor jih je na priliko imela vojna španskega naroda proti tujim italo-nemškim osvajačem in njihovim domačim hlapcem ali kakor jih ima vojna kitajskega naroda proti japonskim okupatorjem.

Tovariši Stalin je v „Temeljnih leninizma“ (str. 16.) opredelil marksistično-leninistično teorijo kot „izkustvo delavskega gibanja vseh dežel, vzeto v svoji splošni obliki“, kar pomeni, da nam teorija lahko da dragocena splošna napotila, zajeta iz neštetihi praktičnih izkušenj delavskega gibanja vseh dežel, ne more nam pa dati dovršenih receptov za vsak praktični primer posebej. Velika Oktobrska Socialistična Revolucija v Rusiji je brez dvoma vse svobodoljubne ljudi sveta obogatila z neštetihi novimi izkušnjami in dvignila marksistično teorijo na višjo stopnjo, toda nespametno bi bil tisti komunist, ki bi mislil, da vodijo narodi Jugoslavije v letu 1944. borbo pod istimi pogoji in pod istimi gesli za iste neposredne smotre, kakor so je vodili narodi carske Rusije v letu 1917.

Naši nasprotniki dostikrat obrekujejo Partijo, češ da vzgaja avtomate, brezdušne ljudi, ki delajo vse na povelje in ne znajo misliti z lasno glavo. To je kajpak podlo natolcevanje in nesramna laž fašistov in njihovih oprod, ki vsakega merijo po lastnem merilu. Toda, ali ne vsakega obrekovalcem naše Partije, kdor druge in vse vzgaja v mrtve dogmatike, ki mislijo, da je mogoče voditi politiko po ustaljenih obrazcih in šablonah? Ne le teorija na sploh, ne le občja partijska linija, preračunana na vso državo ali deželo, vsaka okrožnica višjih partijskih forumov lahko da le sorazmerno splošna navodila in se ne more spuščati v podrobne razmere vsakega posameznega kraja. Naloga komunistov, funkcionarjev in vseh

Bodimo pripravljeno na sovražnike vpade

Zadnji vdor nemških in ustaških tolp v Žumberak in vzhodno Belo Krajino, ki imel brez dvoma težke posledice, če ne bi naši vojski uspelo sovražnika prisiliti k umiku. Kljub temu pa, da se je mogoče sovražnik ponekod zadržati samo po par ur, je vendar prizadeval prebivalstvu veliko gospodarsko škodo in tudi človeške žrtve. Nemški razbojniki niso delali nobenih razlik med ljudmi in med vasmi, ki bolj ali manj aktivno sodelujejo v narodno-osvobodilnem pokretu in so bile „belogardistične hiše“ pravtako požgane, kot vse ostale. Nemci nas hočejo uničiti vse, brez razlike, zato moramo tudi vsi, ob strani naše vojske seči po samobrambi. Nemški zločinci in domači izdajalci se zavedajo svojega bližnjega konca. V svojem smrtnem strahu, pobesneli od zadobitih udarcev še bolj rušijo, požigajo, ropajo in morijo — zavedajoč se, da jih jutri čaka kazen in smrt. Naša glavna zaščita pred njimi je naša herojska Narodno Osvobodilna Vojska, ki nam čuva in bo v dneh najtežjih borb, ki se stoje pred nami, očuvala naše družine in domove pred uničenjem. Zato mobiliziramo vse sile za našo vojsko, zato je oskrba in pomoč naši vojski naša glavna naloga v zaledju.

Žrtve in škoda pa bi bile manjše, če bi bili na take vpadе bolj pripravljeni. Mnogi niso sledili pozivom naših oblastni in se niso umaknili pred Nemci ter so tako postali žrtve nemških podvijačev in morilcev. Marsikaj so dobili fašistični roparji v roke, kar bi ljudje lahko odnesli, odpeljali ali poskrili. Izdajalci in skrivičarji, ki smo jih pustili, da so se potikali okrog naših vasi, so nam pripeljali naš domove požigalce.

Dovolj je bilo teh žalostnih primerov in izkušenj ne samo v Beli Krajini, ampak povsod po slovenskem ozemlju. Proti vsemu temu se bomo zavarovali najboljšje na ta način, da se bomo na vse, kar se lahko še zgodi temeljito pripravili.

Naši predniki so se v dobi vpadov divjih Turkov branili pred ropanjem in uničevanjem s tem, da so se hitro obvestili med seboj o bližajoči nevarnosti in potem poskrili vse svoje blago. Žene,

članovi, je, da s tvornim proučevanjem konkretnih razmer svojega okoliša med svojo praktično dejavnostjo oživljajo splošno in posamičnem, se pravi, najdejo najbolj ustrezajoče oblike in načine, kako izvesti splošno linijo Partije ali napotila partijske okrožnice v svojem okolišu. To delo pa zahteva samostojnih glav, dejavnih ljudi, pravih boljševikov. V tem pogledu so zlata vredne besede, ki jih beremo v „Sklepu“ knjige „Kratka zgodovina Vsevezne Komunistične Partije (boljševikov)“ in ki jih je treba vedno znova in znova prebrati.

Teorija je posplošena izkušnja, v njej je povzeto bistveno iz zgodovinskih izkušenj osvobodilnega gibanja v posamičnih deželah. Nobenega dvoma ni, da se je treba učiti pri drugih narodih in iz izkušenj drugih dežel. Bili bi ozkosrdni zaplankanci, če tega ne bi delali. Toda učiti se ne smemo šablonsko, doktrinarno, ne smemo se dlakosepko oprijemati vsega, kar se je v neki drugi deželi in pri nekem drugem narodu izkazalo za posrečeno. Nikdar in nikjer se nista dva naroda in dve deželi razvijali pod popolnoma enakimi pogoji, zmerom je treba upoštevati različne v razvoju, ki imajo za posledico, da se tisto, kar se je v eni deželi in pod določenimi pogoji izkazalo kot pravilno in posrečeno, utegne v drugi deželi in pod drugimi pogoji izkazati kot ponesrečeno, prezgodnje ali pa kot zapoznelo.

Borbo za velike smotre svobodoljubnega človeštva je Lenin nekoč primerjal s plezanjem na visoko goro. Plezaj navkreber in se prepričajš, da po tej poti ne boš prišel na vrh, zato se spet spustiš navzdol in poiščeš drugo, boljšo pot. Za nas je ta primer poučen še z drugega vidika: na svetu je mnogo gor in ljudje so se iz občin izkušnje naučili, da si je mogoče plezanje olajšati s cepinom in z vrvo in s plezalkami, toda, kakor nista na svetu dve gori enaki, prav tako si je treba navzlic podobnim prijemom na vsak vrh iskati posebno pot s posebnimi serpetinami, vzpetinami in upadnami. Tako posebno pot, po kateri se vzpenjamo, izkoriščajoč bogate občje izkušnje iz osvobodilnih bojev drugih narodov, predstavlja tudi pot na naš vrh, pot k resnični svobodi in neodvisnosti naše slovenske in skupne jugoslovanske domovine.

Boris Zihler

zacemento, v bratskem sodelovanju in pomoči vseh. Za obrambo pred vpadi sovražnika pa moramo mobilizirati vse sile, da take vpadе že vnaprej onemogočimo. To bomo dosegli z neizprosnno borbo in preganjanjem vseh skrivičev, dezertarjev, izdajalcev, ki sodelujejo z okupatorjem, mu izdajajo položaje naše vojske, itd. Če bomo že vnaprej odkrili vse te ljudi in jih predali oblastem in vojski, bomo odstranili tiste, ki služijo nemškimi in švabobranskimi bandam za kažipote, odkrivajo naša skrivališča in magacine ter izdajajo naše ljudi. Prav v tem morava sodelovati vse prebivalstvo, vsak mora biti obveščevalec, vsi moramo pomagati, da naše zaledje očistimo vseh, ki nam strežejo po življenju, vseh judežev in jančarjev. Tako pripravljeno bomo preprečili nemškemu roparjem njihove zločinske nakane in obvarovali sebe in svoje ter naše domačije.

Ing. Stane Oswald

Parade, parade...

Hitler je začel s pohodi in paradami. Hitler končuje s pohodi in paradami. Parada na Rdečem trgu pred Kremenjem 17. julija je bila ena izmed zadnjih Hitlerjevih pohodov in parad, s 64.000 nemških ujetnikov in z 20 ujetimi generali na čelu.

Za Nemce ni bilo prvič, da so paradirali. Tudi v Moskvi niso paradirali prvič. Bili smo nemški sosede in pozneje so nas celo „vključili“ v svoj veliki rajh. Pitali so nas s svojimi „Wochenschau-“, ki so bili sploh še ena sama parada: parada skozi brandenburška vrata, parade na Dunaju, parade v Pragi, parade v Parizu in parade pod obešenimi ženskami in otroki v Beogradu. Svet se je lahko divil pruskim „Landsknechtom“, svet se je lahko tresel pred njimi. Vsakemu svoje: zapadu svoje in Balkanu svoje. O, Nemci so znali, bili so mojstri, kar se je ticalo pohodov in parad. Ves njihov nacionalizem je bil en sam pohod in ena sama parada. Ena izmed takih parad, ki so mam jih kazali v kinu, je bila tudi parada nemške vojske na angleških new-jerseyjskih otokih, kjer je moral speaker napovedovalec vzklikniti: „Oh, tako krasno in strumno se da korakati še samo na ozemlju, ki je last angleškega imperija, ki je last angleške krone!“ Nemke so bile vzhicene, ljubile so te svoje paraderje... Da, bili smo „vključeni“ v veliki rajh in vsako opoldne in vsak večer smo morali poslušati fanfare zmage in „wir marschieren“ (mi korakamo) in „nach England“ (nad Anglijo)

Nemčija, to je bila eno samo korakanje, na vzhod, na zapad, na sever, na jug, je bila ena sama parada. Ko so divjali Nemci 1941. iz Balkana skozi Slovenijo v Moskvo, so hoteli z južinami po mariovskih krčmah. Tako se jim je mudilo. Kazali so propustnice za Moskvo ter zamahovali z roko, ako so morali omenjati sovjetsko armado. Govorili so o veliki parad, ki jim jo je aranziral Führer na Rdečem trgu pred Kremenjem. Niso jo hoteli zamuditi. Vpili so: „Ta pohod na vzhod se bo končal s paradno!“

Kakor so rekli. Se isto leto so paradirali na Rdečem trgu — ali samo oni srečneži, ki niso izgubili glav. Le da je bila parada precej drugačna, kakor so si jo zamišljali, ko so hoteli iz Balkana korak v pohodu ni bil nič kaj zmagoslaven, obrzi so bili zaprepasčeni, srca so drhtela. Bili so pijani parad po Nemčiji in po Evropi, še so verjeli Hitlerju in bilo jim je strah.

Od takrat Nemci niso prenehali paradirati po mestih Sovjetske Zveze. Bili so tisti ter so tako dolgo čakali pred leningrajskimi vrati, dokler niso paradirali letos februarja po leningrajskih ulicah. Zdaj paradirajo skozi Moskvo, preko Rdečega trga, mimo Kremļa, le da teh parad ni aranziral več Hitler in da se sploh močno razlikujejo od one pred tremi leti. Ako je takrat skušal nositi Svaba pokoncno glavo, je zdaj ne nosi več... Ni lahko korakati preko Rdečega trga v dolgih kolonah in z generali na čelu, če si korakal kdaj med baklami in po svetju skozi brandenburška vrata, ki jih danes obšipavajo bombe, če si paradiral po Dunaju, Pragi in Parizu ali pa v Beogradu pod obešenjaki. Ni lahko korakati čez Rdeči trg, če te spremljajo močle kot svojo nesrečo ljudje, ki si jim hotel zaslužiti domovino, jim prišel ropat kruh in uničevati plodna polja in rudnike, tovarne in dela njihovih rok, če te spremljajo z molčimi očmi ljudje, ki si jih požigal domove, ter svojci onih, ki si jih odgnal v Nemčijo, napravljali suznje iz njih, jih stradal in pobijal po koncentracijskih taboriščih, gledal s prikrito radostjo svoje otroke, kako so pljuvali po teh suznjih. Ni lahko korakati po moskovskih ulicah, če te spremlja brez besede prebivalstvo, ki si mu streljal in pobijal svoje: matere, očete, brate, sestre in otroke ter jim posejal celo domovino s Katyni. — Ni lahko... Vse to čutijo na svoji koži tudi Nemke, ki ne trgajo več rož, ampak spremljajo po tujih radio postajah parade svojih „Eisenkreuzträgerjev“ (vojaki, odklikovani z železnim križcem) ter se s strahom spominjajo povesti, s katerimi so se hvallili na dopustih ti njihovi vitezi, ko so se ustili, kako so klali in klali in znova klali tudi dojenčke. Vsi sovjetski narodi so se zakleli proti njim. Vse svet se je zaklel proti njim! Te Nemke so videle ruske ujetnike, videle so, kaj je Nemčija delala z njimi, kako jih je pobijala po logorjih in zasluževala za hlapce in dekle rusko in ukrajinsko mladino. Nemke vedo še marsikaj drugega, narodu ni ostalo nič prikrito. Zato jim lahko parade v Moskvi davijo grla in stiskajo srca. Osem milijonov otrok, ki jim jih je poklal Hitler, je kamen, ki teži in peče.

Medtem Nemci niso nehali paradirati. „Landsknechte“ in Riterkreuzträgerji, ki so paradirali pri Heydrichovem in Dietlovem pogrebu, so korakali počasi ter so bili črno oblečeni s Hitlerjem vred: nemški nationalsocializem se pripravljala na zadnjo paradno s svojim velikim paraderjem.

Leto 1944 je še dolgo. Kdo bo še vse letos paradiral v Berlinu?

Janez Solar

Na Primorskem volijo vsi

Po podatkih, ki smo jih dobili doslej, se je volitev v krajevno Narodno Osvobodilno Odbore in okrajne Narodno Osvobodilne Skupščine na Primorskem udeležilo od prisotnih volilnih upravičencev (v odstotkih) okraj Kana I: Fobca 97,78; Sveto, Jezevec, Humarje 100; Kravec, Breg 98,85; Podlešče, Raver, Trušje 100; Marcinje, Podgrič, Draga, Podgovaje, Bucki, Humarji, Rob, Oslakarji, Lužarji in Laze 98,93; Lahke 100; Koprivšče, Dol pri Kalu in Breg 98; Lokve 98,24; Lazo 93; Vrata-Vrše 96,77; Gorenji Lokovec 96,04; Srednji Lokovec 97,22 in Spodnji Lokovec 95,85;

okraj Vojsko: Gor. Kanomlja 99; Čekovnik 100, okraj Črni vrh (Vojsko): Strmec 99; Kanji dol 99; javornik 99, okraj Vipava: vsi kraji Podraga, Goče, Erzelj, Potok, Svino, Vrtovec, Brje, povsod po 100, okraj Ozeljjan: Ozeljjan 97; St. Mišel 97; Vožice 100; Osek 98; Vitvolje 99.

„Napravite mi Štajersko nemško!“

„Prišel je krvavi ples za prehod čez Savinjo,“ piše svojcem Slovenec, ki se sramotno služi v nemški vojski. „Partizanov je od vruga in srečen bo spet tisti med nami, ki bo odnesel zdravo kožo... Bogue, kje bodo naši grobovi! Našli jih boste pa lahko, saj se ločijo od drugih: tam, kjer leži partizan, cvetejo rdeči nageljčki, kjer policist — velika krompirjevka, kjer vermanšaft pa — korenje in zelje... Moram končati, že kričijo maršberajti. Komaj 16 nas je, pa še nas gonijo okoli. Pa saj ne bodo več dolgo, kmalu bodo le še hlače hodile.“

Drugi vojak piše iz Beutlingena: „Pri nas je lušno ali pa ne — zjutraj kava, zvečer kofe, opoldne prazna voda je. Če tri krompirje not dobiš, se jih strašno zveseliš. Ako ti je sreča mila, gotovo dva sta gnla. To bilo je v maju in mislil sem, da je pri kraju. Ko pa zdaj grem na sprehod, vidim nov krompirjev rod. In če krompirja letina bo slaba, slaba bode naša zmaga.“ Soldat S. Feldp. Nr. 31426 pa je napisal s Poljske: „Da bi le že kdo to uganko rešil! Ves svet in vsi narodi trijo zaradi enega človeka!“ Tako poje slavna Hitlerjeva vojska, tri leta potem, ko je dejal v Mariboru firer: „Napravite mi Spodnjo Štajersko nemško!“

Junaški zavojevalec. Najde se pa zmešanec, ki še danes skuša narediti našo Štajersko „nemško“. Tako je izobesil neki junaki Prus v vasič Jesenovo zastavo s kljukastim križcem, ko je pridrla tja njegova edinica. Kot nekaj nemški junaker, ki je zasedel novo kolonijo! Pa je visela zastava le nekaj ur — snel jo je spet junakiški zavojevalec, ko zvil in odkuril z njo „zavojevati“ nove kraje za svojega firerja.

Iz dneva v dan postajajo Nemci bolj smešni in klavrni. Vojaki krajejo jajca s podstavki vred in mečejo polena za kurami, namesto da bi hajkali, na priliko Ojstrška vas. Vermani so spraševali na Dobrovlah kmete, če kaj partizanov v bližini. „Nič,“ je odgovoril kmet. „Potem gremo pa lahko brez skrbi naprej!“ se je oddahnil verman.

Ob tretji obletnici vojne s Sovjetsko Zvezo so pretepli gestapovci v onemogli jezi 20 Zagrjanov. Kdor ne pozdravlja teh izvoljencev na cesti z dvig-

njeno roko, ga oklofutajo. Najbolj zgrizenih nacistov se loteva prava pasja steklina. Bolj preručnani pa pošiljajo družine nazaj v rajh in pripravljajo vse za pobeg. Tudi slovenske žene pričenjajo govorniki in nobeden noče več biti „partajenose“.

Vsi v partizane! To je danes klic Štajerske, po kilometre dolge kolone novih prostovoljcev za NOV rastejo kot iz zemlje.

„Kaj ti ne boš šel?“ je vprašala žena svojega moža. „Žene bomo tukaj same organizirale OF. Če ne pojdeš, povem partizanom!“ Nekje je dejal 70 letni starec sinu: „Jaz ne morem več v vojsko in nas starih tudi ne bo tako škoda, če nas pobijejo Svabi. Ti pa le pojdi k partizanom!“

Fantom, ki odhajajo na dopust s fronte, pravijo nemški oficirji, ki so sami siti vojne: „Če se vrneš, te ubijem!“ No, nikogar jim ni treba pobijati, ker se nihče več ne vrne!

Klavrno izgleda danes nemška vojska: starci, komaj okrevali ranjenci, vse jezike govoreči nasilno mobilizirani možje, ki komaj čakajo, da planejo oficirjem za vrat. Vrste dopolnjujejo Nemci z novimi vojaki, ki jih polove po vaseh. Zato prirajajo pravi lov na ljudi. Po Savinjski dolini, okrog Pohorja in drugod zakrožijo včasih avti in tanki, ki se ustavljajo nenadoma pred hišami, iz njih pa planejo nacisti, obkolijo dom in izveljejo iz njega moške, tudi nedoletne in bolne te: jih nalagajo na vozila. Zgodilo se je že, da so poslali na fronto invalida brez noge, češ: „V avtu bo lahko sedel!“

„Prosim, prečitati!“ Sovražniku ni uspelo za tretji slovenske misli — ne z izseljevanjem, ne z lomljenjem kosti, ne z množičnim streljanjem, ne s koncentracijskimi taborišči. Nasprotno vsaka nova zločinska akcija gestape rodi nov val odpora, nov val prostovoljcev v NOV.

Gestapo pričinja v svoji slabosti uporabljati „nove metode dela“. Poskuša vzbuditi med ljudstvom nezaupanje od OF. tudi s tem, da se predstavlja ljudstvu kot — zaščitnik katoliške vere! Krivo priženiška in bogokletna, vseni mukam pekla zapisana gestapovska sodrga razpošljila po pošti kot tiskovino v odprtih kuvertah našim ljudem okrožnice ljubljanskega škofa proti komunizmu — in celo v slovensčini! Na nekaterih okrožnicah smo našli z roko pripisano pripombo: „Prosim prečitati in dati naprej vašemu

sosedu!“ Crke so bile napisane nerodno in kot v gotici oglate, na u pa kljukica!

Iz Čuprije kamor je pregnala gestapo mnoge slovenske družine, nam poročajo, da silijo Nemci in četniki Slovence v pravoslavje in da so samo še 4 slovenske družine katoliške, v cerkev pa tudi več ne mejejo.

Po dejanjih sodi ljudstvo okupatorja! In vse kar je povezano z gestapom, z okupatorji, je že samo s tem obsojeno na neuspeh. Kdo bo verjel „branilec vere“, ki so podrli ehvaristične križe pri Gomiljskem, nad Vranskim, porušili kapelo Sv. Cirila in Metoda pod Peco, požgali skupno z belogardisti cerkev Sv. Katarine na Creti, cerkev Sv. Katarine pa so spremljeni v postojanko, v cerkvi Sv. Jožefa v Celju je skladišče municije i.t.d. Ali jim morda veruje ljubljanski škof, ki preko gestapovske pošte pošilja svoja pisma in hujška na bratomorno vojno?

„Kdo je kriv?“ Srce slovenske Štajerske utripja slovensko kot še nikoli. Pogled je vsak uprt proti Savi, proti osvobojenemu ozemlju, v katerem vidimo zaroček zedinjene in svobodne Slovenije. Tja hodijo kolone žen z otroki v naročju in s culami v rokah — gestapo jim je stregel po življenju, pa so se zatekle pod zaščito slovenske vojske, katere patrola jih zdaj čuva in vodi na osvobojeni del naše domovine

„Kdo je kriv?“ se sprašujejo hitlerjanci. „Kdo je kriv, da se niso izpolnile führerjeve besede?“ Kreisführer je rekel 28. junija v Trbovljah: „Kriv je gestapo, da odhajajo ljudje v množicah k partizanom, ker je vse-vprek streljal!“ Gestapo pravi da je kriv — Kreisführer!

V Velenju je rekel vojaški poveljnik, ko so klicale nemške civilne „oblasti“ na pomoč: „Sami pojete, kar ste si skuhalil!“ Gestapovec v T. pa je rekel: „Čene pride pomoč, bomo morali oditi. Sicer nas bodo požrli kot — Svabe!“ — Štajerski lažnjavec“ („Štajerski gospodar“) se zviija v hudih krčih, ko piše: „Ni mogoče zadržati vsake hiše danes, ko je vojna na višku. S tem se pa nič ne spremeni na tem, da je Spodnja Štajerska nemška.“

Vsekakor nacisti sami teje zapletenega vprašanja krivde ne morejo rešiti. Rešuje ga zato naša vojska in narodna oblast. Hitler mora pa biti svojim firerjem za takšne „nemško“ Spodnjo Štajersko zelo hvaležen!

Cvetko Zagorski

PO SVETU

Palmiro Togliatti o odnosih s katoško cerkvi. Palmiro Togliatti, vodja Komunistične Partije Italije in minister brez portfelja v Bonomijevi vladi, se je povoljno izrazil o sodelovanju med komunisti in katoško cerkvi. Ti odnosi se morajo razviti v smislu vzajemnega spoštovanja.

Mehiški prostovoljski zbor pred odhodom na fronto. Iz Mehike poročajo, da je pred kratkim odšel mehiški prostovoljski zbor v Združene Države Amerike. Tukaj se bo še kratko časa vežbal, nato pa bo odšel na bojišče.

De Gaulleov poziv častnikom in podčastnikom v domovini. Glavni štab generala De Gaulle-a, je pozval vse častnike in podčastnike v Franciji, da se priključijo francoski vojski in notranjosti (to je francoskim partizanom). Proglas končuje z opozorilo, da bodo vsi tisti, ki se ne bodo odzvali temu pozivu, morali nositi vse posledice.

Bisenhowerjev protest proti streljanju ujetih francoskih partizanov. Komandant vrhovnega zavezniškega poveljstva, general Eisenhower je protestiral proti ravnanju Hitlerjevcev in njihovih pomagačev francoskih izdajalcev, ki streljajo ujele francoske partizane. Izjavil je, da se francoski partizani sestavljajo del zavezniške vojske in da veljajo zato zanje isti vojaški zakoni kot za angleške in ameriške vojake. Poudaril je, da bodo zločinci zasledovani in najstrožje kaznovani.

Sodelovanje Sovjetske Zveze z ostalimi zaveznicami na finančnem polju. Sovjetska vlada je sporočila, da bo mednarodni banki, ki jo bodo ustanovili Zdrruženi narodi, dala na razpolago 300 milijonov funtov (t. j. okoli 90 milijard jugoslovanskih dinarjev).

Možnost vstopa Turčije v vojno proti Hitlerju. Angleški časopisi pišejo, da se vrše dogovori med zastopniki Anglije, Sovjetske Zveze in Amerike o vstopu Turčije v vojno.

Črnci bodo volili Roosevelta. „Niger“, znana revija ameriških črncev, je izvedla med svojimi študentskimi glasovanjem, ki je pokazalo, da so črnci v Združenih Državah Amerike v veliki večini pristaši Roosevelta.

Nemške kupčije — in množično usmrčenje Židov. Nemci so poudarili zavezništvo življenja preostalih madžarskih Židov v zameno za tovarne avtomobile in zdravila. Bestialnost Hitlerjevskih zveri ne pozna meje.

Kriza na Japonskem. Zaradi vojaškega in političnega razvoja v Evropi posebno zaradi težkih porazov Nemčije na frontah in razkroja v Nemčiji ter zaradi porazov na Tihem Oceanu je prišlo na Japonskem do vladne krize. Stara vlada je demisionirala, novo vlado pa sta sestavila veliki fašisti Kniso in admiral Jonej.

Pozdrav indijske mladine mladini Jugoslavije. Indijska protifašistična mladina v Britaniji in Iraki je poslala s svojega zborovanja pozdrav protifašistični mladini Jugoslavije. V pozdravu je poudarila, da bo sloga, ki so jo skočili v borbi naši narodi, indijski mladini svetel primer in pouk.

Amerika sprejema vojne begunce iz Jugoslavije. V kratkem bo 955 evropskih beguncev prepeljanih v Ameriko. Med njimi bo 365 Jugoslovancev, k se nahajajo trenutno v zavezniških taboriščih v Italiji.

Tovarišu Ivo Slavcu — Jeklju!

21. junija je padel naš tovariš Ivo Slavec — Jekelj, sekretar Okrožnega Komiteta KPS in OOOF Kranj. Danes počiva nad Kranjem. Drugajeta mu grob s tovarišem Žagarjem na levi in Lipniška dolina s tovarišem Gregorčičem na desni. Trije narodni junaki so našli svoj zadnji dom v tistem koščku lepa Slovenije, kjer so zapokale prve partizanske puške.

Padel je Jekelj, ki je bil izgnan v Srbijo, ki se je tepel z Nemci, Italijani in ustašami — četniško kugo v Bosni, Hercegovini, Liku in Kordunu, ki se je boril na Dolenjskem, Notranjskem in v Suhi Krajinji; padel je Jekelj, ki je bil priljubljen komandant, Jekelj, ki si je pustil odrezati prst, ne da bi trenil pri tem, samo da so ga italijanski fašisti pustili kakor mrtvega; tisti Jekelj, ki je bil že nekajkrat ranjen in se je vedno ognil vseh zased.

Tvoje življenje je ugasnilo, ali Ti živiš v svojih bataljonih, med aktivisti, ki si jih vzgojil, med vsemi, ki so Te poznali. Bil si neustrašen, vse težave si reševal z neizprosno borbo, bil si nesebičen tovariš. Tudi Partija Ti je izkazala tik pred smrtjo zadnje priznanje.

Tvoje delo, tovariš Jekelj, nam je oporoka! Osvečilo te bomo! Istok Žagar

Ladislav Kiauta:

Grem, da se maščujem ...!

Nekje na enem izmed štajerskih križpotij sva se srečala zopaj v jutru in skupaj z visokoga, strmega hriba opazovala dolgo kačo švabskih avtomobilov, ki se je vlekla po beli veliki cesti globoko v dolini. „Naj kar gredo. Vaši so jim postavili zasedo že poneči. Rad bi bil zraven, ko jih bodo zmlatili, pa sem moral na pot. Daleč je moj dom.“ Sosed je govoril srbsko in kazal svoje zdrave bele zobe. Krepak petindvajsetleten fant, vojvodinski Srbi v civilni obleki s triglavko. Aprilsko sonce je počasi zlezlo na nebo in toplo obsijalo to našo lepo štajersko zemljo. Legla sva z vojvodinskim tovarišem pod smreke in se zagledala v njihove košate vrhove. Vprašal sem tovariša, kako, da ga je zanesla pot med nas tako od daleč. In povedal mi je zgodbo. Koliko takšnih in podobnih zgodb nosijo s seboj sinovi naše velike domovine, razbičane in težko preizkušene pod jarmom fašističnih osvajačev.

„Pri nas ni hribov, kot ta, pri nas je ravnina in tu pa tam tudi gozdovi. Moja rodna vas leži prav ob robu gozda. Pa nikar ne misli, da so prazni ti gozdovi. Več ko dve leti se že oglašajo pri nas partizani. Polno jih je tam naokrog. Nekateri so šli v gozdove že takoj po zlomu države, ko so vdrle v naše vase prve ustaške bande. Težke jim je šlo izprva in mnogi so častno padli, med njimi tudi moja dva brata. Večkrat so jih banditi obkolili in jih slabo oborožene zdesetkali. Toda naši so se krepili v novim dotokom, jemali ustašem puško za puško, mitraljez za mitraljezom in ko so se prilepe nasadje še nemške tolpe so se jim počeno postavili po robu. Jaz sam sem ostal doma in bil partizanom

DOPISI

Roparski pohodi švabobrancev

45 kamionov lačnih Nemcev in pijanih švabobrancev se je tudi iz Novega mesta odpravilo na „veliki pohod“ proti našemu osvobojenemu ozemlju, da bi pomagali narediti okupatorju postojanko v Metliki in bi se združili s hrvaškimi ustaškimi izdajalci, ki so silili preko Kolpe. „Za deset dni gremo!“ so kričali in nakladali kamione. „Konec bo partizanskega osvobojenega ozemlja!“

Toda naši borci so jih čakali. 4 tanki in 4 ekplozni avtomobili so le počasi napredovali po naših minkah poljih, mimo zasek in prekopov, nekaj jih je dobilo zaslužen plačilo. Naši borci so mirno čakali, da so prišli na 20 do 30 metrov. Tedaj so odprli ogenj. Borba je bila težka in vsak borec se je zavedal, da jih ne smemo spustiti niti za meter na osvobojeno ozemlje. Zato smo jih pognali v beg, nazaj v Novo mesto. S seboj so pripeljali 3 kamione in 2 sanitetna avtomobila mrtvih in ranjenih.

Tako se je končal „pohod“ na osvobojeno ozemlje kljub vsem njihovim dalekometnim topovom, njihovi pešadiji in motorizaciji. Ko so Nemci videli beg svoje „junaške kolone“ so vsli z Mesta pravo točo granat. Ivo Pelicon

Domobranske družine spoznavajo

Ko je v Zagradcu naša vojska, je v njem življenje, veselje in pesem. Vaščani vedno bolj spoznavajo, da so nekateri zaslepljeni, ki so se izkazali za okupatorjeve hlapce, izrabili versto pripadnost vaščanov za svoje izdajalske namene, da so nekateri možje in fantje odšli iz vasi v vrste okupatorjeve soldateske. Zadržane čase pa je posebno materam, ki imajo svoje sinove v švabobranskih vrstah, začelo skrbeti zaradi otrok. Neka mati je skrila obraz v diani in tiho zajokala ob zamisli, kakšna usoda lahko dočaka njegovega sina. Domobranske matere in žene spoznavajo našo skrb do slehernega Slovencev, vedno bolj postajajo odločne ter mislijo na to, kako bi potegnile sinove in može iz okupatorjevih krepeljev, ter jih poslale v Narodno Osvobodilno Vojsko. Edino to bo rešilo njihove svojece pred dnevom obračuna, ki se bliža. Jože

Partizani vermanovi vdovi

Nekaj pred Mozirjem so hrabri borci 3. bataljona Tomšičeve brigade v jušju preganili vermane nazaj v Mozirje. Med mrtvimi je bil tudi verman Anton Horvat, doma iz Kolobija pri Celju, ki je stopil v nemško vojsko že 7. maja 1939. Pri njem smo našli dvojce pisane: pismo od žene Pavline in razglednico, ki jo je napisal tik pred smrtjo svoji družini.

V pismu mu žena iskreno v lepi slovenščini opisuje novice v domači vasi in v družini, kako je dolga kolona partizanov pred kratkim korakala skozi vas, mimo njegove rodne hiše — eno uro so je bila kolona. Piše o Lojzki (najbrže sestri), ki so jo švabi odpegljali 19. maja v logor in ki jo nikoli več videli ne bodo... Na razglednici pa sporoča Tone ženi, da se nahaja na straži v starograbskem kloštru. To razglednico je dal štab brigade v kuvertu in pridal sledeče pismo:

Tovarišiči Pavlini Horvatovi! — Pošiljamo Vam razglednico, ki Vam je ni mogel odposlati Vaš pokojni mož, ker je padel v Mozirju v borbi s partizani. Izrekamo Vam obžalovanje, da je Vaš mož kot Slovenec padel v borbi z junaki, boreci za svobodo slovenskega naroda. Dokler ne bo izgnan poslednji Nemec iz slovenske domovine, bomo svojo borbo neizprosno nadaljevali. Žal pa nam je za vsakega Slovenca, ki je v nemški službi in pade od naših strelcov. Smrt Vašega moža naj bo v opomin vsem onim zaslepljenecem, ki so s službi zverinskega okupatorja. Kajti vsi imajo še čas in priliko da se otresejo sramotne službe in stopijo v vrste Narodno Osvobodilne Vojske. Smrt fašizmu — svobodo narodu! Br.

Mladi Primorec pripoveduje

Sovražna artilerija iz Novega mesta in iz treh tankov je neusmiljeno pošiljala granate na naše položaje. Toda naši nosi odstopili niti za korak, sovražna pešadija je bila vedno odbita. Za porušenim zaklonem je klical mladi Gvido: „Smrt fašizmu!“ in nabijal. Bil je ves črn v obraz in nič ni slišal tov. polkovnika Dakija, ki je pristopil k njemu. Moral ga je potprejeti po rami. Kmalu zatem je povedal svojo zgodbo:

„Doma sem iz Primorske. Že peti mesec sem merile težke Brede“. Danes sem jih že podrl, da je veselje! Vprašajte tovariša pomočnika Florjana! Nenadoma je padla granata — preko 500 jih je vrgel danes na naše položaje — tik pred zaklon in nas vse zasula. Še sedaj nič ne slišim. Ko sem se skobacal iz zemlje, sem najprej pogledal na mojo „Bredo“. Prevrnjena je ležala nekoliko vs tran, tudi poškodovana, vendar se je še dalo

za vodiča. Dstni borb sem doživel in naši so bili zmagovirni iz dneva v dan. Danes se bore pri nas brigada in divizija, kakor pri vas.

Naša hiša je vseskozi podpirala partizane z živili in moja mati je že dolgo predsednica Protifašistične ženske Zveze. Zlata žena je to. Še danes jo vidim, revico, kako se je borila, ponosna s solzami, ko so neko noč obkolili švabi našo vas in me odgnali v Nemčijo na pristno delo v fabriki. Eđinega sina, ki ji je še ostal. Moja žena pa je plakala na glas.

Pol drugo leto sem v šlezjskih fabrikah iskal prilike za beg, končno sem s trami tovarišiči vendar uš. Mesec dni smo romali po Nemčiji z železnico in poč ter nazadnje že dosegli vaše kraje. Tu pa so nas švabski žandartji prijeli in odgnali k Švabi, v malo mestece na delo. Še prej so nas pošeno pretepli z blikovno in vtikali švanske zahtebe na rokah, češ, priznajte, da ste hoteli v partizane. Prestali smo muke s stisnjenimi zobmi. Še dobro, da nas niso pustili žive, od tu smo bliže doma, se bo že našla prilika za pobeg. Iskali smo svezce z vami, kolikor se je to moglo, kajti švabe so nas močno zaskočili.

Pisal sem domov materi in ženi in prejel potlej pismo s slabimi vestmi. Tvoja sestra je umrla, mi je pisala žena, umrka kakor Dragan-Travica. Dragan-Travica je namrač poznani hajduk, ki je pred dvajsetimi leti hajdukoval po naših krajih, doktor ga niso potlej žandartji ujeli in obesili. Žena mi ni mogla zaradi cenurne natanke sporočiti kako in kaj, pa sem se sam uganil, da so sestrično smrt zakrivil nemišli banditi. Po drugi poti sem kmalu zvedel vas. Nemške fašistične svirje, ki so jih prignali čestniki, so vdrle v vas, se napile in hotele mojo mlado sestro Navenko posiliti. Maja sestra pa je bila poštena in se je branila, nakar so jo pijani

streljati. Najprej sem pomagal tovarišem. Eden je bil ranjen. Moj nahrbtnik je ves prelukanjan, tudi porcija je prestreljena. Ni nas pokončalo, partizani smo kakor koprivne. Mislim, da nas bodo z artilerijo, pa se motijo! Tudi danes jih bomo!“

Ivo Pelicon

Ko ni več sovražnika

V Beli Krajinji je spet vse mirno. Le od daleč, izpred Novega mesta, je še čuti grmenje sovražni-kovih topov.

Pokrajina se koplje v vročem poletnem soncu. Po požetih njivah stoji kopicice snopovja. Kakor vojaki na mrtvi straži. Rjave grude zemlje sprejemajo vase novo setev, črno ajdovo zrnje. Zidanice se skrivajo med zeleničnimi vinogradi, kjer zorijo breskve.

Ljudje se vračajo na svoje domove. Otroci, stački, žene, živina, vozovi.

Nasmeje se jim vrnili na obraze in nova volja do dela je prevzela ljudi.

Svoboda, ki jo čakajo, je zanje dobila novo, večjo vrednost.

Borce, ki so jim osvobojeno ozemlje očevali, pa so še bolj vzljubili.

Niko — (Iz „Razgleda“, tednika 12. divizij.)

Kmečka ženica poljublja Titovo sliko.

Nekje na Gorškem so naši aktivisti pri nabiranju posojila naleteli na kmečko ženico, ki je dala za posojilo vse svoje prihranke, to je 8.000 lir. Ko je nabiralec posojila izročil potrdilo s Titovo sliko, je ženica vsa vesela sliko poljubila, jo pritisnila na prsi in vzdiknila: „To je pravi denar, to!“ — (Po „Partizanskem dnevniku“)

„Frontno gledališče“ VII. korpusa je rodila potreba po boljših stvareh na naših odrih. Namenjeno je prebivalstvu in borcem naših brigad, da jih razvedri in kulturno dviga, hkrati pa vzpodbuja tudi pisatelje k intenzivnejemu delu in ustvarjanju, da bi nam napisali tekste prave partizanske drame. — Ali je Cankar vedel, v kakšnih okoliščinah se bo kdaj igrala njegova povest o hlapcu Jerneju in njegovi pravici? Ni vedel, ali pričakoval je. Vstal je hlapec in gleda svojo sliko, ki mu jo je podal Cankar, pa pravi: „Motiš se, to nisem več jaz! Postal sem borec, ki si sam jemlje svojo pravico.“ Take so bile uvodne misli ob prvi predstavi frontnega gledališča, ki je bilo združeno s civilni-metodovsko proslavo. Milan

„Skupni grob na izhojeni poti. Izdajalski kulturbundovi iz Frama na Dravskem polju poskušajo sedaj, ko jim bide zadnja ura, s terorjem preplati prebivalstvo. Sporočili so v Maribor, naj bi streljali talce tudi v Framu. Tako so 16. junija pripeljali v Fram 25 zavednih Slovencev in jih javno postrelili. Žrtve so pokopali sredi najbolj izhojene vaške poti. Ali niti eden izmed vaščanov ni hotel odkriti groba mučenikov. Nobena noga še ni stopila na grob na izhojeni poti, ki se je skozi noč spremenil v gomilo cvetja in vencev. Vaščani so zraven groba mučenikov napravili novo stezo čez travnike in skozi gozd, kjer so izsekali več deves. Kril franski žrtvi ni bila prelitla zama, ampak ključ nove borbe, ki jo bodo maščevali.“

M. S. (Iz „Štajerskega kurirja“)

„Teško je biti švabobranec... Marca enkrat so se švabobranec ustili po ribniški dolini; Nemčija je nepremagljiva! Ima dobro vojsko in orožje kakor mihače drugi. Tako lepo oblečena vojska ne more propasti.“ — April: „Prokleti Nemci, nikakršne svobode nam ne pustijo! Pobiti bomo Nemce in partizane ter se zvezali z Angličji. Zmagali bomo itak mi z Mihajlovičem, pri Nemcih smo samo tako...“ — Maj: „Nihče ne bo zmagal. Mi, Nemci in Angličji se bomo zvezali in uničili partizane.“ Nekaj tednov pozejne: „Kaj Angličji, ki so prav tako komunizti? Zvezali se bomo z Amerikanci, ki imajo denar. Če nam Amerika ne bo pomagala, bomo pa ostali sami in — zmagali!“ — Junij: „Nemčijo bo vzel vrag, mi bomo pa udarili po Nemcih, ker smo Petrova vojska.“ Teden dni pozejne: „Nemci imajo novo orožje zmagali bodo in mi z njimi.“ Ob koncu junija: „Vse skupaj bo vzel hudič. Kdo še ve, zakaj se borimo? Vse skupaj je ričet, mi smo pa kuhalnice, s katerimi ričet mešajo. Naj bo že kakor hoče, saj bo vse skupaj itak vzel vrag!“ Peter

Živeti hrabri sovjetski mornarji, ki skupno z Rdečo Armado razbijajo nemške tašistične osvajačevalce!

Živeti Rdeči mornarji, oficirji in generalni, zanesljivi branilci naših primorskih meja!

(Ob dnevu vojne mornarice v Sovjetski Zvezi, 23. jul.)

zlodinci v jezi obesili na tram vprično moje matere. Uboga mati, uboga Navenka! Ponosen sem na Navenko in prav je, da se je zgodilo tako. Bolje smrt nego sramota. Čista, nedotaknjena je umrla, rešila je čast mojega rodu. Gorja pa še ni bilo dovolj. Izvedel sem po skrivnem potu, da so mi švabe ranili ženo. Vračala se je v mraku domov in tik pred vasio je jo nemški stražar ustrelil v nogo. Pa je vendar še bežala svota in bončno oblažala v kevi stran od vasi, v gostem jelševju. Vso noč jo je iskal moj svivolasi oče s sosedi in je našel šele zjutraj, komaj živo. Sporočili so mi, da je jokal na glas, ko jo je na rokah odnesel v hišo in se končno od vsega hudega zrušil v nezavesti.

Saj ne več tovariš, kako mi je bilo takrat, po vseh teh novicah. Pregriznil bi grlo slehernemu teh psov, teh krvolokov, ki so nas vsak dan naganjali k delu. Žena je ozdravela kljub težki rani. Potlej sem pisal domov, da naj ne pošiljajo več pisem. Sklenil sem pobegniti in to mi je tudi uspelo.

Zdaj me je vaša brigada poslala domov. Vem, vseno je, kje se boris. Eia vojska sm, vsi skupaj bratje po krvi in tovarišji v borbi. Toda jaz grem domov, ker poznam tam vsako stezo, grem, ker poznam podla čestniške duše, grem, da pomagam svoji domovini izmučeni Srbiji, ki vstaja, grem, da se maščujem! Za Navenkino smrt, za materine in očevo solze, za ženinovo gorje, za gorje vseh nas, ki nas grizejo fašistični psi. Zadržani in zasluženi narod je vstal k uporu in verjemi, tovariš, da ne bom zadnji v naših brigadah, ki bo znal preprodit in uničiti sovraga, ga zadušiti v njegovi lastni krvi. Včeraj naš, sem sporočil domov, čisto krakro, da sem prišel iz Nemčije, da sem v partizanih, da sem doma. Naj vedo, da je maščevanje blizu!“

Ladislav Kiauta

Švabsko klanje pri Sv. Križu. Po kapitulaciji Italije je naša NOV začela z ofenzivo in likvidirala več švabskih postojank. Švabi so morali privleči nove čete iz Francije. Znova prišli k sv. Križu ter začeli ropati. Cesar niso porabili sami, so prodajali po drugih krajih, dekleta pa so morala pobegati pred njimi v gozd. — Nato so pobrali vse moške po gabrovski vasi in jih postavili pri nekem vrtu ob zid. Na nasprotni strani sta stala dva tanka in mitraljezi so bili naperjeni na njih. Zažvižgal je gestapovec in odgnati so jih morali v „bunker“ — v mesarjevo ledenico. Prišel je neki Avstrijec ter se hotel zavzeti za nje, ali gestapovec mu je nastavlil pištolo ter ga odgnal s psom. Žene in otroci so klečali pred gestapovci ter jih prosili za može in očete. Ali gestapovci so grozili, da bodo še nje pomatili v ledenico. Vrgli so v jamo dve ročni in dve plinski bombi in nato ledenico zažgali. Enega ujetnika, ki se je privlekel od vrat, da bi se rešil, so ustrelili. Kmalu so gestapovci odšli in žene so rešile nekaj mož. Pravilneje pa bi storile, ako bi jih že pred tem poslale k partizanom, da bi branili domovino in jih ne bi pobijal okupator.* Sava

„Da zgrabimo staro življenje za vrat!“

Iz rudarskih revirjev: iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja je odšlo zadnje tedne v partizane nad tretjina rudarjev. Z mnogimi so odšli tudi družine; da bi se tako ognile terorju, ki ga izvaja že četrto leto nad prebivalstvom nemška policijska in gestapovska soldateska s plačanimi „špicliji“ vred. Premnogoi šahti v revirjih počivajo, z vsakim tednom jih bo počivalo več. Množično odhajanje rudarjev v Narodno Osvobodilno Vojsko še ni končano...

Pred večerjo. Pred pozdravom slovenski partizanski zastavi. Od vespoved so se zgnili bataljoni in se razpostavili v dolgo in nesprejedno kolono ob vaškem plotu, nakar je dežurni komandir: Miron! Zaigrala je harmonika in tisočglava partizanska vojska e zapela pozdrav zastavi:

„Naprej zastava slave...“

To slovensko partizansko vojsko množijo danes rudarji. Ožjzali so se Titovemu pozivu in prišli med partizanske vrste. Med večerjo so fantje posedli po hlohjih in kamenju, misel je za hip polelela nazaj v čene šahte, ki so jih zapustili, govorica se je razvezala. Hoteli so povedati vse, prav vse, kar jim je ležalo na sredu.

— Ni besede, da bi mogla povedati, je rekla rudarjeva žena. Mala punčka ji je objemala krilo ter zrla v nas z velikimi očmi. — Peresa ni, da bi moglo popisati, kar smo morali prelati ta zadnja štiri leta. Nikogar med nami ni, ki ne bi vedel, kaj so te nemški logorji, nikogar ni, ki ne bi kdaj med štiritimi stenami na samem jokal za nekem, ki so mu ga Nemci ubili, nikogar ni, ki ne bi vedel, kaj je to Nemčija, ki ne bi vedel, kdo je Hitler.

— V Zagorju je zdaj tako, da ni za dopovedati, je nadaljeval stari znanec iz nemškega koncentracijskega taborišča. Produkcija je padla za več kakor polovico. Če se je popreje nakopal do 130, do 135 vozličkov, do 7 vagonov na uro, se zdaj nakopije toliko v celem šhtu, v osmih urah, ali pa še manj. Ne pomagajo več domači gestapovski vožni, ne zaležejo več šikane, ne navdušujoči in grozilni govorji „kreisführerjev“ in „gauliteirjev“, ne milostne premije, s katerimi si hočejo kavežati naše rudarje ter jih kupiti. Rudar je spoznal, da ne more več delati za Nemčijo, za ubijalce svojih najboljših tovarišev in je obmil kramp pri kopanju. Stara Glazuta stoji, cementne fabrike so obstale.

— Sabotáža ne bo izkopala Nemcem groba, je povedal drugi rudar. To ni nič, sloneti v šahtu na krampu ter si pripovedovati, kako partizani bijejo Nemce, kje so jih našli in kako so jih našli. To ni nič več. Treba je bilo oditi in pomagati. Kdo bi še strel v tem času v šahtu, pod zemljo? Kdo bi prenašal šikane? Kdo bi žrl njihovo margarinjo? Kdo bi se pačil po nemško? Kdo bi še več poslušal, kako morajo otroci vpiti „Wir marschieren in „Adolf Hitler“? Ne, to več ne gre! Ali smo rudarji, ali nismo?

— Ko ni nič več pomagalo, so nam vzeli dodatne karte, je povedal Trboveljčan. Govorilo so, da nam jih bodo vrnili, ko bomo znova izkopal po 8 vozličkov na moža, Ali mi smo rekli: Naj se švabi in njihovi lizuni najedo margarine, pa smo pustili šahte, in zdaj smo tu.

— Sploh, to je povedala rudarjeva žena, nočejo naše žene več švabskih podpor. Otroke imajo in pravijo: Nismo poginile desletj, tudi poslej ne bomo. Bo preje vzel vrag te švabe...! Meni pač ni bilo težko oditi. Dala sem rajonu prašiča in šla. Ni še vseh dni konec...

— Kdo bi še verjel Nemcem, ko sami sebi ne verjamejo več, je povedala mlada Trboveljčanka. Med tem, ko je „kreisführer“ navduševal na „apetu“ delavce za zadnji napor pred zmagom ter jih rotil, naj zaupajo v nacionalsocializem in Hitlerja, pa je „kreisführerjeva“ žena doma pokala pohištvo in stanovanjsko opravo švabi čutiljo, da jim postajajo tla v revirjih vroča. V Zagorju je odšel že zdravnik, odhajajo ostali, predvsem družine. Prišli so k nam ter nosili pokoncu glave, kot da bi bila cela črna dolina na veke njihova, zdaj pa odhajajo na tihem, kot tatovi.

Švabi odhajajo in grozijo, da bodo odpeljali tudi delavstvo s sabo. Govorijo, kakor da so že napravili križ čez vse. Kdo izmed rudarjev bi še čakal? Predobro poznamo Nemčijo, da bi nas skominalo po njej. Če je pred leti katerega rudarja premotila švabska propaganda, si danes nihče ne želi ne več Nemčije ne Hitlerja.

Ko je odhajal v partizane športni klub, so Nemci spraševali, če bo tekma. Ni bila prijajljena. Nato je odšla hrastniška godba, ko je prišel njen kapelnik po njo. Do partizanov ni daleč. Več kakor 200 metrov v hrib si nemška žandamerija in gestapo ne upata; tam so že svobodni gozdovi. Treba je iti samo malo „po črešnje“, kakor pravijo po črnih dolinah.

— Zdaj so začeli znova z nabori, bočejo nas na druge fronte. Zbali so se, pa bi nas radi odvlekli iz domovine. A mi smo rekli: „Dosti je tega, ne bodo nas več švabili!“ Ali naj še zdaj poginjamo z njimi vred, ako smo že morali garati za nje? Pa smo dejali: Gremo, pojdemo po puške, da pomagamo pregnati švabe iz naše domovine in da se vrnemo v našo črno dolino ne več kakor sužnji, ampak kot rudarji, ki bomo kopal premog zase, ne več za švabe. Kot je dejal Dražnik Andrej: „Da zgrabimo to staro življenje za vrat! Saj mora, mora priti, ni hudič!“

Mlademu rudarju so se svetlikale oči. Nagibal se je dan in med hišami so klicali dežurni svoje čete.

J. Š.

Glavni urednik: Vida Tomšič.